Hayat

No. 89 20 HAZİRAN 1958
100 KURUŞ

Bu sayıda :

Silistre zaferinin yıldönümü dolayısiyle orta sahifelerde "Vatan yahut Silistre,, yazarı NAMIK KEMAL'in portresi

İnsanlar Konseri Yeniyor

Hayat Kulübün Kapısı KÖPENHAG'da

Annenin «Acaba?» sı

Yavrusunun üzerine eğilen her annenin kafasında aynı sual vardır : «Acaba ? Acaba yavrum büyüyünce ne olacak ? Nasıl bir insan olacak ?» Her çocuk tatlı bir acaba, bir ümit fidanıdır. Şefkat, dikkat ve itina ile büyüyecek, gelişecek ve serpilecektir. Yapı ve Kredi Bankasında açtıracağınız 200 liralık bir hesap sizin için bir başka acaba, bir ikinci ümit fidanı olabilir. Ummadığınız bir zamanda İstanbul'un en güzel bir semtinde bir apartman dairesine veya zengin para ikramiyelerine kavuşabilirsiniz.

3 Ağustos'ta

5

APARTMAN

DAİRESİ

ve

150.000

Lira para ikramiyesi

Her 100 liraya bir kur'a numarası.

YAPI ve KREDİ BANKASI

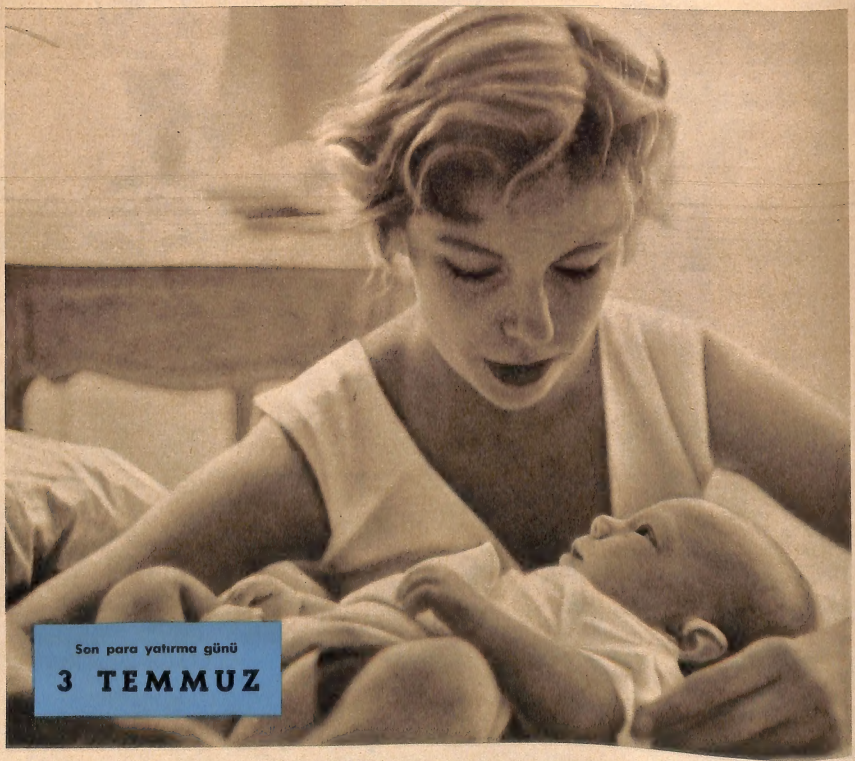

Hayat

JUDY BUSCH
(Fotoğraf : Uni - Int)

HAFTALIK MECMUA

20 HAZİRAN 1958
FİATI : 100 KURUŞ
YIL: 3 CİLT: 4 SAYI: 89

SAHİBİ :
ŞEVKET RADO

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
HIKMET FERİDUN ES

YAZI İŞLERİNİ FİİLEN İDARE EDEN MESUL MÜDÜR :
İBRAHİM ÇAMLI

HAZIRLIYANLAR :
SEMİRAL BİLBAŞAR
FİRUZ AŞKIN
FİKRET ARİT
AYHAN ERER

FOTOĞRAFLAR :
FOTO HAYAT (Hususi Servis) - Sürenkök (Ankara) - Turizm Fotoğraf A.İ. (İzmir) Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres.

TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Mehaz göstermek suretiyle dahi alınamaz. Mecmuamıza gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

İDARE YERİ :
Divanyolu, Klodfarer Caddesi No. 7, İstanbul. Tel : 27 34 56

DİZİLDİĞİ YER :
Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi Basımevi - İst.

BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi - İstanbul.

REKLAM İÇİN :
Kararname gereğince, Türk Basın Birliği Resmi İlânlar Limited Ortaklığı'ndan verilen ve tekniğimize uygun olarak hazırlanmış her türlü ilân alınır.

ABONE ŞARTLARI :
Yıllık (52 sayı) 50 T. L.
6 aylık (26 sayı) 25 T. L.

HAYAT Mecmuası yabancı memleketlerde Dolar olarak 19 Cent'e ve İngiliz Lirası olarak 1 Shilling 5 Fence'e tekabül eden fiatla satılır. Yıllık abone — âdi posta ücreti dahil — 75 T.L. dır. Abone olmak istiyenler bu mebliğin karşılığı olan Dolar veya İngiliz Lirasını T.C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alabilirler.

TARİHİ MİTİNG

8 haziran 1958 pazar günü 300.000 İstanbullu Beyazıt meydanından dünya umumi efkârına Türk milletinin ve 120.000 Kıbrıslı Türk'ün haklı dâvasını haykırdı. Bu, güzel İzmirimizin işgalinden sonra Fatih ve Sultanahmet meydanlarında tertibedilen mitinglerden beri İstanbul'un gördüğü en büyük mitingdi. Yalnız ellerde o zamanın siyah bayrakları bulunmuyor, başlar üstünde taşınan Türk bayrağı ile bu bayrağın bir parçası halinde Kıbrıs haritası dalgalanıyordu. Yoksa dâva her zaman olduğu gibi Türk'ün haklı dâvası; yükselen ses de, Türk'ün her zaman hakkı arıyan vakur sesi idi.

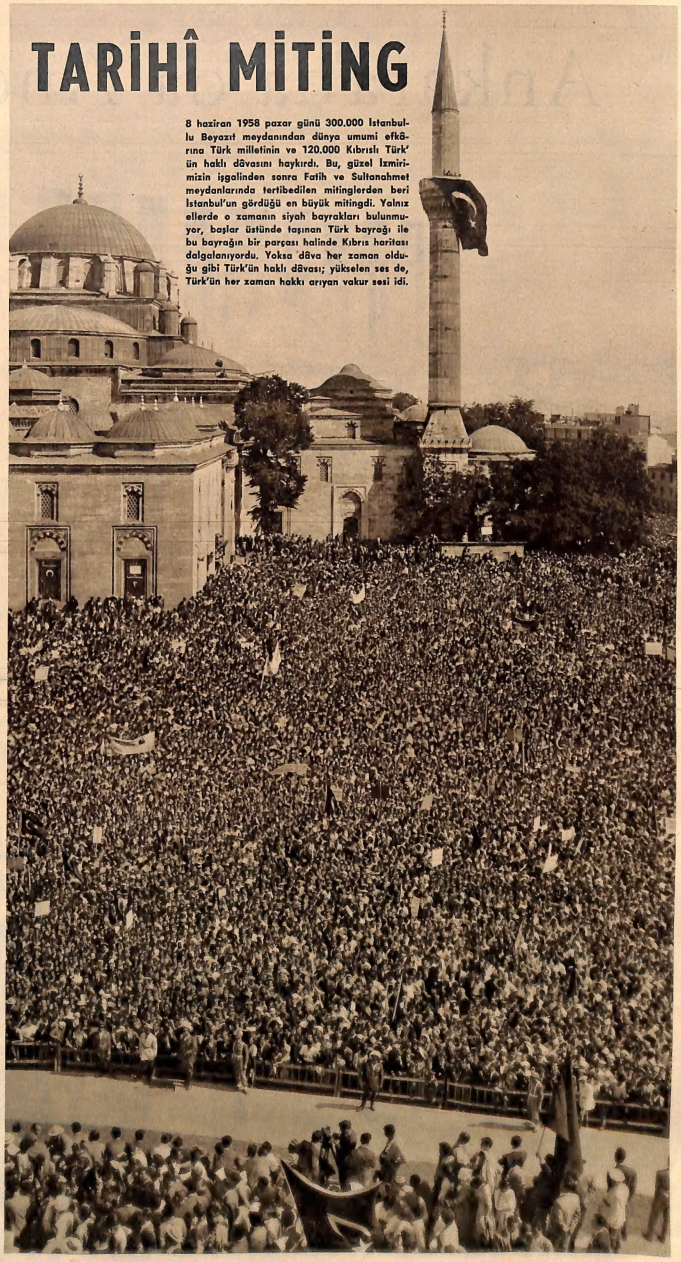

Ankara'da da Andiçildi

İstanbul'daki büyük mitingten sonra, Ankara'da da Anıt Kabir'i çepeçevre saran Türk gençliği tek bir kalb halinde Kıbrıs için andiçti. Yüz elli bin kişilik muazzam kütle yine tek bir ağızdan «Ya taksim, ya ölüm!» diye haykırdı. İstanbulda olduğu gibi burada da sıkı emniyet tedbirleri alınmıştı. Fakat gençliğin vekarlı hareketi en ufak bir müdahaleye dahi lüzum göstermedi. Miting Anıt Kabir'den sonra büyük Atatürk'ün Ulus meydanındaki heykelinin önünde devam etti. Kıbrıs'lı Türklerin lideri Dr. Küçük burada konuşmasını yaparken Akdeniz'e doğru bakan tunçtan Mehmetçik sanki yeniden dile gelmişti.

Dünyayı dolaşacaksınız!...

Hayat esrarlar şehrinde...

Bugünkü Füzeler dünyasının en merak edilen şehri Cap Canaveral ilk defa gazetecilere geçen ay kapılarını açtı. Aya atılacak roketi hazırlıyan esrarlar şehrine ilk Türk gazetesi olarak Hayat girdi.

Pigal'de İstanbullular...

Hayat yalnız 1958 Amerikasını değil Şimalde Holânda'dan de Gaulle Fransasına, mucizeler diyarı Almanya'dan Viyana'ya kadar 1958 Avrupasını da dolaşmış ve enteresan yazıları ve en nefis resimleri hazırlamıştır.

Hayat 1958 Hollywoodunda

Bu yazılarda New - York'tan Miami'ye, Los Angeles'ten Omaha'ya kadar çeşitli cepheleriyle bütün 1958 Amerikasını bulacak, sinema şehri Hollywood'da günlerce kalacaksınız.

Washingtonda bayram namazı

Hayat objektifi 1958 dünyasını tesbit ederken şu sahneyi de kaçırmamıştır: Washington camisinde bayram namazından sonra dünyanın her milletine mensup Müslümanlar Türklerle bayramlaşıyorlar.

1958 DÜNYASI

İki ay süren seyahatinden dönmüş olan **HİKMET FERİDUN ES,** 1958 dünyasının en enteresan sahnelerini

Hayat

okuyucuları için tesbit etti.

Gelecek Hafta Hayat SAHİFELERİNDE

Sohbet KÖŞESİ

SERT HAREKETLERDEN SAKININIZ!

KIZLARIMIZIN terbiyesi, anlıyorum ki, ana - babayı derinden meşgul eden, hattâ onları bazan çaresizlik içinde kıvrandıran çok mühim bir meseledir. Bu bahse dair son yazdığım iki yazı bana pek çok mektup gönderilmesine sebep oldu. Bilhassa kız babaları bu bahiste ne yapacaklarını bilemediklerini ve belki de bu yüzden onları sıkı bir göz hapsi altında tutmaktan başka çare bulamadıklarını bildirdiler.

Sevgili okuyucularımın bana yazmak zahmetine katlandıkları mektuplarda anlattıkları vakalar ve yaptıkları müşahedeler cidden şayanı dikkattir. Yerim müsait olsaydı onları buraya nakletmeği çok isterdim. Anlaşılıyor ki kız olsun, erkek olsun çocuk terbiyesinde aile ile mektebin tam bir işbirliği içinde olmaması, bilhassa mektebin bu mevzuda aileyi tenvir etmek, ona yardımda bulunmak hevesini göstermemesi kızların yetiştirilmesinde tutulacak yolu seçmekte ana - babayı çok müşkül durumlara düşürmektedir.

Bu mevzuda mektep ve terbiyeciler bizim imdadımıza yetişinciye kadar beklesek bile kızlarına çok sert muameleleri reva gören, hattâ onları dövmekten çekinmediklerini söyliyen babaların düşüncelerine iştirak edemiyeceğimi burada belirtmek isterim. Hayli geç kalmış olmakla beraber dayağın bir terbiye vasıtası olmadığı bugün açık surette anlaşılmıştır. Zamanımızın büyük filozofu Bertrand Russel'in bu mevzuda çok hoş bir hikâyesi vardır: Adamın biri kedisinin fare tutmasını ister, fakat kedi hiç oralı olmazmış. Bunun üzerine kediyi terbiye etmeye karar vermiş. Fareyi bir delikten odaya koyuverir, sonra kedi üzerine atlamazsa onu bir temiz dövermiş. Bu tecrübe beş on defa tekrarlandıktan sonra ne olmuş biliyor musunuz? Kedi fareden korkmaya başlamış! Fare delikten başını çıkarır çıkarmaz kedi, arkasından dayak gelecek diye, zangır zangır titrermiş.

Bir hayvanla anlaşmamız veya derdimizi ona anlatmamız çok güçtür. çünkü kendisine hitabedecek vasıtadan mahrumuz. Ama insanlar öyle mi ya? Onu sözle her şeyi anlatmak kabildir. Yeter ki biz anlatmaya karar vermiş ve bunu yapmak için de hiç bir fedakârlıktan çekinmemeye azmetmiş olalım. Bilhassa çocuklarımıza hakikati anlatmıya çalışırken sükûnetimizi muhafaza etmesini bilelim.

Bazı okuyucularımın yanlış anladıkları bir noktayı açıklamak isterim: Ben demiyorum ki, kızlarınızı yarından itibaren serbest bırakınız veya bir okuyucumun bana attığı gibi «Kızlarımızın erkeklerle konuşmalarını körükleyiniz!» Bu hayli hatâ tit bir telkin olur. Fakat kızlarınıza dilinizin döndüğü kadar hayatı anlatmıya, onlara tehlikeleri göstermiye çalışınız; bilhassa nelerden korunmaları lâzım geldiğini ısrarla öğretiniz. O zaman işiniz çok kolaylaşacak, hele sert hareketlere girişmeye hiç lüzum kalmadığını göreceksiniz.

ŞEVKET RADO

Havilland Kremi Cildinizi ihtimamla besler

Geceleri, HAVILLAND COLD kremini kullanınız bu krem cildin mesamelerine kadar nüfuz eder ve mantarlaşmaya başlayan hücreleri besler, onlara hayatiyet bahşeder.

Sabahları süreceğiniz HAVILLAND VANISHING kremi yüzünüzün bütün çizikleri yok eder cildinizi terütaze ve canlı gösterir. Pudra ve allığın daha iyi intibak etmesini sağlar.

Hayırsız Adaların Hayırlısı

Yassı Ada

Tarih boyunca kanlı hâdiselere sahne olan baykuş yuvası Yassı Ada artık maceraperest define avcılarının veya gözünü kan bürümüş korsanların uğrağı olmaktan çıkmıştır. Bugün burada, modern Türkiye Cumhuriyetinin her yönden mükemmel bir deniz eğitim üssünde, Barbaros'un kahraman torunları deniz harb sanatının bütün maharet ve inceliklerini öğreniyorlar.

UMUMİ MANZARA — 1947 senesinde Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı tarafından satın alınarak 1952 de hizmete giren Yassı Ada'da Topçu ve Harekât sınıf okulları ile modern eğitim tesisleri bulunmaktadır. Burada, subay, assubay ve erat kurslarında, topçuluk, radar, telsiz, işaret, liman, deniz altı savunma ve seyir mevzuları en modern cihaz ve silâhlarla ameli ve tatbiki olarak öğretilmektedir.

EN MODERN TEÇHİZAT — Adada, Yeşilköy ve Gölcük istasyonları ile devamlı iş birliği yaparak gemilere milletlerarası hava raporlarını bildiren modern bir meteoroloji istasyonu vardır (solda). Adadaki atış eğitim merkezi tesislerin diğer mühim bir kısmıdır. Burada hava ve sahil bombardıman atışları, öğrenciler tarafından yapılır. Sağdaki resimde ziyaretçilerce tetkik edilen toplar görülmektedir.

Soldaki resim bundan birkaç yıl önceki, hiç bir canlının yaşamadığı ıssız adayı, sağdaki de her yönden mükemmel bugünkü modern deniz eğitim üssünü gösteriyor.

METRUK ŞATO — Yakın zamana kadar adanın tek binası, İngiliz sefiri Sir Henry Bulwer tarafından 1857 de inşa ettirilen şatonun harabeleri idi. Bugün bu harebeler subay gazinosu haline getirilmiştir.

EĞLENCE VE MORAL EĞİTİMİ — Adada Barbaros'un kahraman torunlarının moral eğitimi için bir spor salonu, futbol, voleybol, basketbol ve tenis sahası mevcuttur. Resim assubay gazinosunu gösteriyor.

ROCK'N ROLL — Bütün dünya gençliğini bir âfet gibi saran Rock and Roll müziği, Yassı Ada'da iyi neticeler için kullanılmaktadır. Daktilo kursunda öğrenciler bu kıvrak melodilere parmak uydurarak kısa zamanda son derece çabuk metin yazan mükemmel birer daktilo haline geliyorlar.

TARİHİ MAHZENLERDE — Ignatius'un 860 senesinde Kırk Azizler namına yaptırdığı, sonradan sürgünlerin hapsedildiği ve ondördüncü asırda gene kanlı hâdiselere sahne olan korkunç tarihi mahzenler, şimdi modern Türkiye Cumhuriyetinin genç ziyaretçileri tarafından tetkik edilmektedir.

Hayırsız Adaların Tarihi

HALK dilinde haklı olarak «Hayırsız» diye anılan Yalova ile İstanbul arasındaki Yassı ve Sivri adaların tarihi pek hüzünlüdür. Asırlar boyunca buraları sürgün mahalli ve korsanların uğrak yeri olmuştur. Bizans İmparatoru Teofilos devrinde, yani 860 yılında, Şark kiliselerinin ruhani reisi olan Ignatius, adada Kırk Azizler adına bir kilise ile bir Meryem Ana mihrabı yaptırdı, böylece de ada dinî bir yer oldu. Bunu ancak gene kara günler takibetti. Kırk Azizler kilisesi korkunç bir zından halini aldı. Siyasî sürgünler burada ıstırap dolu günler yaşadılar. Bunu takibeden iki asır sessiz, sedasız akıp gitti. On dördüncü asırda Rusya'dan gelen İskitler Karadeniz yoluyla İstanbul'a inip de şehri yağma edince, ada da bundan nasibini aldı. Yassı adayı hurdahaş eden İskitler, buradaki yirmi iki din adamının kafasını bir solukta uçurdular. İstanbul'un Türkler tarafından fethinden on dokuzuncu asır ortalarına kadar yeniden bir mezar sessizliğine bürünen ada, ancak maceraperest define avcılarının zaman zaman uğrağı oldu. Nihayet 1857 yılında İngiltere'nin Babıâli nezdindeki sefiri Sir Henry Bulwer, Sultan Abdülmecit'e baş vurarak adayı satın almış ve sahilde çok güzel bir şato inşa ettirmiştir. Bir rivayete göre, Sir Henry henüz adaya yerleşmemişken, adamlarının tesadüfen buldukları çok zengin mücevherlerle süslü bir İdhit yüzünden aralarında kavga çıkmış, hâdise saraya kadar intikal edince de Padişah, Sefire adayı bir Türke devretmesini emretmiştir. Böylece İngiliz sefiri Yassı adayı, Mısır Hidivi İsmail Paşa'ya satmıştır. Hidiv, satın aldığı adaya ayak dahi basmayınca, şato çöküp gitmiştir. Yassı Ada'nın bir buçuk mil kadar batısında bulunan sarp kayalıklarla kaplı Sivri Ada da tarih boyunca siyasî sürgün yeri olmuştur. Adanın insan yapısı tek binası 1158 yılında inşa edilen manastırla, St. Michel ve Mustarip Azizler kiliseleridir. Ada asırlar boyunca fırtınadan kaçan balıkçıların melcesi olmuş, Pierre Gylles adındaki Fransız yazarı daha 1545 senesinde ada sahillerinde toplanan istiridyelerin nefasetinden bahsetmiştir. Sivri Ada'nın yakın tarihe mal olan en mühim olayı 1910 yılında İstanbul sokaklarından toplanan on binlerce başı boş köpeğin «dört ayaklı sürgünler» olarak buraya bırakılmalarıdır. 17 haziran 1910 tarihli Serveti Fünun'da Karabatak imzasiyle intişar eden bir yazıda köpeklerin hazin manzarası çok güzel anlatılıyor: «Sefinemizin sandalına binip de cesireye ayak bastığımızda kara, boz, sarı, iri, müdâhnam, zayıf bir sürü kalabalık kafalarını İstanbul cihetine çevirmiş, oraya nasıl nazar eylemiş vaziyette bulduk. Onlar tenezzül eyleyip bize iltifat dahi etmediler. Mutlak bunların İstanbul'da sevgilileri kalmış olacaktı...»

KÖPEKLER ADASI — *17 haziran 1910 tarihli Serveti Fünun ve aynı tarihli Fransız Illustration mecmuasında çıkan bu resim, İstanbul sokaklarından o zamanki belediye idaresince Sivri Ada'ya sürülen on binlerce başı boş köpeği göstermektedir.*

İNSANLAR

Aşı yahut serum — *Bazı tecrübeler hücrelerdeki düzensizliği meydana getiren tahriklerin, kanseri tevlid eden ve hücrenin kotrolünü ele alan virüsleri faaliyete geçirdiği merkezindedir. Bu görüş doğru ise bir muafiyet aşısı yahut bir serumla hastalığı önlemek mümkün olacaktır. İlim adamları şimdi büyük bir gayretle bu aşı yahut serumu bulmağa çalışıyorlar.*

İlim adamlarının senelerdenberi devam eden kanser araştırmaları artık sonuna yaklaşmıştır. Belki âfet bazı hallerde bir müddet daha seyrini takibedecek fakat çeyrek yüzyıl sonunda tamamiyle önlenecektir.

KANSER adı uzun zamandan beri insanları korku ile titretirdi. Elli yıl önce kanser teşhisi bir ölüm hükmü idi. Artık öyle olmamakla beraber 1958 yılı içinde 250.000 Amerikalı kanserden ölecektir. Sebebi ve seyri henüz lâyıkiyle anlaşılamamış sinsi bir illet olan kanser, ölümü tevlid eden hayati bir organa rastlayıncaya kadar gittikçe büyüyen menhus, kontrolsuz bir hücreler gelişmesidir. 1968 de, hattâ 1978 de bile yine büyük ölçüde ölüme sebep olacak, fakat bugün hayatta olanların ömür süresi içinde hızını kaybedecektir. Bugün kansere karşı kullanılmakta olan bütün âletler ve teknik dünya ölçüsünde bir yayılma eldesinde ettiği zaman kansere tutulanların yarısını tedavi etmek mümkün olacaktır. Halen bu metodlarla her üç kanserliden birini istıraplardan ve ölümden kurtarmak mümkün olmaktadır.

25.000.000 DOLAR

Artık istikbale büyük bir ümitle bakılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Millî Kanser Enstitüsü Müdürü Dr. John R. Heller bu hususta şunları söylemektedir :

«Senelerce kanser araştırması yaptım. Hayatımın sonuna gelmeden de bu hastalığa artık bir son verildiğini göreceğime inanıyorum. Çalışmalarım sonuna getmiş bulunuyoruz.»

Kanser tedavisi için kullanılan muazzam sua makineleri umumileşmektedir. İlim adamları bu menhus illetin devasının bulunması uğrunda hayatlarını tehlikeye atan gönüllülerle büyük tecrübelere girişmişlerdir. Amerika hükümeti, 40.000 kimyevi terkip içinden yeni ilâçlar bulunabilmesi için ilmî araştırmlaara büyük önem vermiş ve bu mevzua 25.000.000 dolâr yatırmıştır.

KANSER NEDİR ? NEDEN OLUR ?

İlim adamları şimdi bütün çalışmalarını kanserin ne olduğu ve neden meydana geldiği hususlarına teksif etmişlerdir. Bilinen birşey varsa o da kanserin başlı başına bir hastalık olmadığı, birçok hastalıkların birleşmesinden meydana geldiğidir. Karakteristik tarafı bu hastalıkların bir hücre büyümesi şeklinde tezahür etmesidir. Bu hastalıklar için birçok katî ve şüpheli sebepler bulunmuştur. Kuvvetli âletlerle bir kanser hücresini öbür hücrelerden ayırdetmek mümkün olmaktadır. Kanser hücresi öbür hücrelerden daha büyük ve daha şekilsiz bir manzara arzetmektedir. Daha az toksine ihtiyaç göstermekte ve vücut besininden diğer hücrelere nazaran başka türlü istifade etmektedir.

Araştırmaların en önemli tarafı bu hücre çekirdeklerinin kontrolsuz bir şekilde yayılmalarına âmil olan düzensizliğidir. Bazı tecrübeler bu düzensizliğin ışınlardan, kimyevi terkiplerden yahut başka tahriklerden ileri geldiğini ortaya koymaktadır. Başka tecrübeler ise bu tahriklerin kanseri meydana getiren ve hücrenin kontrolünü ele alan virüsleri faaliyete geçirdiği merkezindedir. Bu görüş doğru ise bir muafiyet aşısı yahut şifa verici bir serumla hastalığı önlemek imkân dahiline girecek demektir. Ohio hapisanesinde bulunan gönüllü mahkûmların kollarına zerkedilen canlı kanser hücreleri, kuvvetli bünyelerin kansere karşı tabiî bir mukavemeti olduğunu, bu aşı ve serumlarla da daha büyük bir muafiyet sağlanacağını göstermiştir.

KANSERİN BİLİNEN MUHTELİF SEBEPLERİ

IŞINLAR, senelerce fazla miktarda güneş altında kalmış kimseler üzerinde; zaman zaman fakat uzun müddet güneste kalmış kimselerle birçok detalar atom ışınına yahut X şuaına maruz kalan kimselerden daha kötü tesir etmektedir.

TAHRİŞLER de kanser sebebi olabilir. Takma diş tahrişleri, toprak boru

---

ESKİ ALBÜMDEN BİR YAPRAK

Büyük Galibiyet

İlk karşılaşmasını 26/10/1923 cuma günü Taksim Stadı'nda Romanya ile yapan ve 2-2 berabere kalan millî takımımız futbol tarihimizin en büyük ve mühim galibiyetini 17 haziran 1951 pazar günü Berlin şehrinde kazanmıştı. 1936 Olimpiyatlarının cereyan ettiği Berlin Olimpiyat Stadı'nda Almanya ile karşılaşan millî takımımız ilk defa olarak son derece kalabalık bir seyirci önünde oynamış ve 115.584 kişinin seyrettiği bu maçı 2-1 kazanmağa muvaffak olmuştu. Uzun seneler Beynelmilel Futbol Federasyonu Reisi olan müteveffa Jules Rimet'nin başlama vuruşunu yaptığı, F.I.F.A. sekreteri Kurt Gassmann ile İngiltere Federasyonu Reisi Sir Stanley Rous'un davetli olarak bulundukları, İtalyan hakemi Güiseppe Carpani'nin idare ettiği bu maça takımlar şu tertipte çıkmıştı :

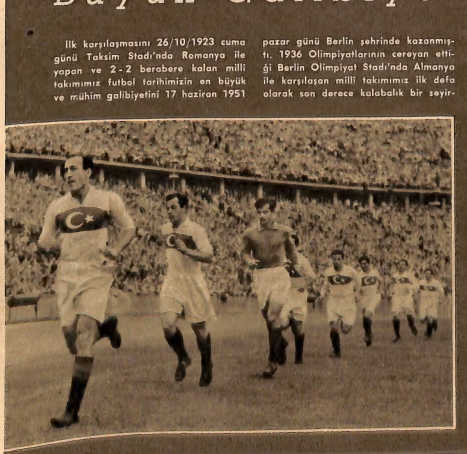

Türkiye : Turgay (GS) - Naci (GS), Müzdat (FB) - Eşref (BJK), Ali İhsan (BJK), Hüseyin (BJK) - Erol (FB), Recep (BJK), Gündüz (GS), Lefter (FB), Faruk (BJK).

Almanya : Turek - Streitle, Kohlmayer - Posipal, Liebrich, Haferkamp (Schanko) - Gerritzen, Fritz Water, Schade, Herrmann, Hoffman.

Oyunun ilk dakikalarında Recep, Erol'dan aldığı pasla ilk golümüzü atmış ve takımımız devreyi 1-0 galip bitirmiştir. İkinci devrede solhafa Mehmet Ali (FB), santrfora da Muzaffer (GS) geçmişlerdir. 70 inci dakikada da Herrmann beraberlik golünü atmıştır. Bundan sonra 84 üncü dakikada yine Erol'un pasından Muzaffer galibiyet golümüzü temin etmiş ve takımımız bu maçı 2-1 galip bitirmiştir. Yandaki fotoğrafta takımımız sahaya çıkarken görülüyor. Önde Kaptan Gündüz Kılıç, arkasında Recep, Turgay, Ali İhsan, Faruk, Lefter, Eşref ve Müzdat.

KANSERİ YENİYOR...

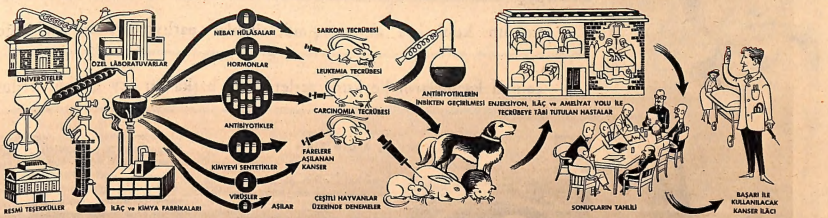

40.000 KİMYEVİ TERKİP

Amerikan hükümeti 40.000 kimyevi terkip içinden yeni kanser ilâçları bulunabilmesi için ilmî araştırmalara 25.000.000 dolâr yatırmıştır. Yukarıdaki şemada bu fevkalâde yorucu araştırmaların takibedeceği seyir görülüyor.

buharı, safra taşları bunların başlıcalarıdır. Başlı başına bir yara kanser yapmaz.

SİGARA; Amerikan Sağlık Teşkilâtı, Amerikan Kanser Cemiyeti ve İngiltere hükümeti tarafından akciğer kanseri tevlid eden bir madde olarak gösterilmiştir. Sigaradan mütevellit akciğer kanserinden ölüm, sigara kullanmıyanlardan yirmi üç defa daha fazladır. Tütün zifti kobay derilerinde kanser tevlid etmekte; köpek, fare ciğerlerinde de çabuk üreyen hücre değişikliklerine sebep olmaktadır.

PİS HAVALAR dan da akciğer kanseri sebeplerinden biri olarak şüphe edilmektedir. Bu nisbet şehirlerde köy ve kasabalara nazaran biraz daha fazladır.

VİRÜSLER büyük ölçüde araştırma konusu olmaktadır. On beş virüs, insanlarda olduğu gibi hayvanlarda da kanser tevlid etmektedir. İnsan kanser nesiclerinde virüse benzer zerreler bulunmuştur. Fakat bu henüz insan kanserinin hakiki sebebi olarak gösterilememektedir.

İRSİYET pek nadir hallerde kanser sebebi olmaktadır. Bazılarında muhtemelen hastalığa karşı mukavemeti azaltır bir şekilde irsiyet yolu ile nesilden nesile geçebilir. Fakat umumiyetle irsiyet bu mevzuda başlıca âmil sayılmamaktadır.

VAKTİNDE TEŞHİS YOLLARI

Yeni bir seri usulle bu uğursuz hücreler tesbit edilmektedir. New - York' un kenar mahallelerindeki gönüllüler üstünde yapılan teşhis ameliyatlarından edinilen tecrübe neticesinde öldürücü prostat kanserinin ilk anlarda önlenmesi mümkün kılınmıştır. Bu usul prostatlı bütün erkeklere tatbik edilirse senede 10.000 kişinin hayatını kurtarmak mümkün olacaktır. Şimdi hücre nümuneleri elde etmek için yeni bir usulle ciğerlere tuz mahlulü damlatılmaktadır. Bu usul geliştiği takdirde ciğer kanseri teşhisi için basit bir tecrübe imkânı elde edilmiş olacaktır.

BOŞU BOŞUNA ÖLEN 75.000 KİŞİ

Mide hastalıklarında hastaya bir boya yutturulmaktadır. Eğer idrar mavi olursa bu hal, hastanın mide kanseri olabileceğini ortaya koymaktadır. İlim adamları, hayvanlar üzerinde son derece müsbet neticeler alınan basit bir kan tahlili yolu ile teşhis usulü üzerinde çalışmaktadırlar.

Bütün bunlara rağmen kansere kurban olan her dört kişiden birini meydana çıkarabilmek için bütün teşhis usullerinin ilk anda tatbik edilmesi lâzımdır. Amerika'da her sene 75.000 kişi hiçbir muayeneye tâbi olmadıkları ve hiçbir ihtara kulak asmadıkları için boşu boşuna bu menhus illetten ölmektedirler.

TEDAVİDE KAYDEDİLEN TERAKKİ

Teşhis metodları ne kadar mükemmel olursa olsun başarılı bir tedavi tatbikedilmezse teşhisin hiçbir kıymeti yoktur. Kanseri tedavi için son on sene içinde geniş ölçüde tekâmül ettirilmiş yalnız iki usul vardır: Ameliyat ve şua. Şua tedavisi dev X şuası makineleri, atom parçalayıcıları, otomik izotoplar hattâ atom reaktörleri ile yapılmaktadır. Bulaşıcı hastalıklarını modern tedavisi, kanama ve şoklar, yeni anestezi metodları ve âletler sayesinde operatörler artık birkaç sene önce cesaret edemiyecekleri ameliyatları yapmak imkânına sahip bulunmaktadırlar.

Her iki şekilde de tedavi artık hemen hemen en mükemmel seviyesine ulaştırılmıştır. Bundan sonraki ilerlemeler ise esasa doğru kaydedilecek şu gibi gelişmelere bağlıdır: Kanser hücrelerinden geliştirilecek virüsler, kimyevi tedavi, hormonlarla beslenen bazı kanserleri aç bırakmak için ifrazat hücrelerinin çıkarılması, kanserli kısımların yerine konmak üzere kalb ve ciğer gibi hayatî organlara nesiç eklemek.

TARİHİN EN KESİF TIBBİ ARAŞTIRMALARI

Amerikan Kanser Enstitüsü, kongrenin verdiği 25.000.000 dolârla kanseri tedavi yahut âraz hafifleticelar ilâçları bulabilmek için tarihin en kesif tıbbi araştırmalarına girişmiştir. Bu sene çeşitli lâboratuvarlardan 40.000 madde toplanmıştır. Bunların bir kısmı tıbbî, bir kısmı da bu araştırmalar için meydana getirilmiş sentetik maddelerdir. Gelecek yıllarda virüsler ve aşılar da tecrübe edilecektir. Nümuneler önce kontrol merkezlerine gönderilmekte; her biri başlıca üç kanser çeşidi olan leukemia, sarkom ve carcinoma ile aşılanmış kobaylar üzerinde tecrübe edilmektedir.

Bu tecrübelerin çoğundan bir fayda temin edilemiyeceği muhakkaktır. Ümit veren antibiyotikler diğerlerinden ayrılacak ve yeni bir elemeye tâbi tutulmak üzere yeniden fareler üstünde tecrübe edilecektir. Farelerdeki kanser iyi gelen ilâçların tıbbi sahada kullanılmasının doğru olup olmıyacağını anlamak için daha başka hayvanlar üzerinde esaslı ve geniş ölçüde tecrübeler yapılacaktır.

Bu tecrübelerden geçen ilâçlar hususi surette seçilmiş kanserlilere tatbik edilecektir. Netice itibariyle bu 40.000 maddeden ancak bir avucu kullanılmağa elverişli olarak ayrılabilecektir. Bunların ilki olan ve NSC-1026 diye bilinen sentetik aminoasidin hayvanlar üzerindeki son tecrübeleri tamamlanmış olup yakında insanlar üzerinde tecrübesine başlanacaktır. Kansere tesir eden bazı ilâçların birkaç senedenberi kullanılmasına başlanmıştır. Bunlardan bir kısmı ameliyatla birlikte kullanılmaktadır. Operatör mümkün olan bütün kanseri çıkardıktan sonra daha kalmış olması muhtemel kanser hücrelerini tahrip etmek için yaraya ilâç damlatılmakta, yahut damara zerkedilmektedir. Henüz hiçbir ilâç kati bir iyilik sağlamış olmamakla beraber Methotrexate ilâçı 15 kadındaki nadir fakat yüzde yüz tehlikeli choriocarcinoma tümörünü iyi etmiştir. Kadınlar hâlâ yaşamaktadırlar. Bu hususta büyük ilerlemeler kaydedilmekle beraber bütün başarılar çok yavaş bir tempo takibetmektedir. Fakat yakında kanserlilerin ilâçla katî tedavisinin mümkün olacağına dair bir, iki müjde duymak mümkün olacaktır.

ZAFERE ULAŞAN KANSERLİ MAHKUMLAR

Kanser, zahiren kaybolmuş gibi görünmesine rağmen ekseriya tekrar ortaya çıkar. Onun için doktorlar, hastalık hiçbir âraz göstermeden beş sene geçmeyince «Artık geçmiştir» lâfını kullanmazlar. Kanserin tekrar ortaya çıkmaması hastalığın çeşidine göre değişmektedir. Girtlak kanserinde yüzde üç olan bu tekrar ortaya çıkmama nisbeti, beyin tümöründe yüzde on, daha başlangıcında tedavi edilmek şartiyle de rahim kanserinde hemen hemen yüzde yüzdür. Gecikmemiş göğüs kanseri vakalarında kanserlilerin beşte dördü, hemen müdahale edilen cilt kanserlerinden de yüzde doksanından fazlası tedavi edilmektedir. Zor teşhis edilebilen ciğer kanserlerinden ancak yirmide bir tedavi edilebilmekte, leukemia ise henüz hiçbir şekilde tedavi edilememektedir.

İstatistiklere rağmen halk arasındaki umumi kanaat kanserin kabili tedavi olmadığıdır. Halbuki hâlâ hayatta olan 800.000 Amerikalı bu menhus illete tutulmuş, tedavi görmüş ve iyileşmiştir. Her geçen sene de bu yekûna 150.000 kişi daha eklenmektedir.

Teşhis — *Birçok hastalıkların birleşmesinden meydana gelen kanserde bu hastalıklar bir hücre büyümesi şeklinde tezahür etmektedir. Her gün daha fazla tekâmül ettirilen âletlerle bir kanser hücresi öbür hücrelerden ayırdedilebilmektedir.*

REKLAM MORAN

İpek gibi... yumuşak...

BLENDAX'ın yumuşatıcı bir şampuan olması yegâne hassası değildir. BLENDAX'ın kimyevi karışımı saçların sıhhatle büyümelerinde biolojik şartları sağlar. BLENDAX saçları hem temizler hem de korur. Bol köpük hâsıl ederek saçlara tabii bir parlaklık verir. BLENDAX'taki lâtif parfüm gayet diskre bir surette saçlarda uzun müddet kalır.

BLENDAX

Besler...
Yumuşatır...
Parlatır...
Serinletir...

OSMANLI SARAYLARINDA

Harem Hayatının

Bir zamanlar saz seslerinin tatlı nağmelerini aksettiren Topkapı Sarayının kubbeleri altında şimdi silâhlar patlıyor, çatıyı delmeğe çalışan kazmaların korkunç seslerinden başka bir şey işitilmiyordu.

4

YAZAN: ÇAĞATAY ULUÇAY

Genç Osman — I inci Ahmet'in oğlu olan I inci Osman tahta geçtiği zaman henüz 14 yaşında idi. Devlet idaresine aklı ermediğinden padişah olmasına yardım eden Kızlarağası ve diğer büyüklerin sözlerini dinliyordu.

ÜÇÜNCÜ Selim, devrinin nadir zekâ ve sanatkârlarından olan Karagözcü Kasımpaşalı Hafız'ı hem beğenir, hem de çok severdi. Hattâ, vaka meşhurdur : Hâfız bir gece padişahın önünde karagöz oynatıyormuş. Karagözün konusu pazardan alınan köleler ve cariyeler imiş.

Mevzu icabı perdedeki karagöz, kölelerden birisinin adının Selim olduğunu öğreniyor ve kendisini çağırmak üzere yüksek sesle :

— Selim !... diye bağırıyor.

Padişahın adı da Selim olduğundan karagözü seyredenler birdenbire şaşırıyorlar, Hâfızın sonunun geldiğine hükmediyorlar. Fakat III. Selim oturduğu yerden adının çağırıldığını işitince karagöze :

— Lebbeyk... diye cevap veriyor.

Hâfız yaptığı hâtayı derhal anlıyor, kanter içinde kalıyor; fakat keskin zekâsı sayesinde hemen buna hâl çaresi buluyor. Karagözün karşısına köle Selim'i değil, Hacivat'ı çıkarıp ona şunları söyletiyor :

— Ey Karagöz ! Padişahın önünde öyle bir dil sürçmesi yaptın ki, bundan sonra ne tamiri ne de affı kabildir. Şevketmeap Efendimiz sana izin verdiler artık tövbe edip Hacca gideceksin haydi bakalım !

Bu suretle Hâfız kendi cezasını kendi vermiş oluyordu. Hacivat'ın sözlerini bitirince perde arkasındaki mumu söndürmüştü. Seyirciler hayret ve korku içinde kalmışlardı. Nazik III. Selim, Hâfız'ın ne kadar üzüldüğünü anlamış:

— Hâfız vallahi gücenmedim !... diye seslenmişse de, Hâfız utancından hükümdarın karşısına çıkamamış ve bir daha da karagöz oynatmamıştır.

Orta oyunlarında da bazan böyle sahnelere raslanırdı. Bilhassa II. Mahmut'un ortaoyuncularından Kambur Esat'la Kambur Haşmet buluşları ve espirileriyle padişahı, maiyetinde bulunanları, Harem halkını mestederler, onların takdir ve sevgilerini kazanırlardı.

Fakat Haremde hayat böyle neşeli ve eğlenceli geçmezdi. Zaman zaman Haremde yaşıyanları korkutan kanlı hâdiseler de cereyan ederdi.

Bilhassa 1579 tarihinden sonra Osmanlı İmparatorluğu Duraklama Devri'ne girmiş, zayıf padişahlar, kudretsiz devlet adamları, kadınların hükümet işlerine karışması, yeryüzünde Tanrının vekili addedilen padişahların yetkilerini çok azaltmıştı.

Çok defa Harem, entrikaların çevrildiği, rekabetlerin ve kıskançlıkların boğuştuğu bir yer haline girerdi. Üstelik Duraklama Devri'nin padişahları ya çocuk denilecek yaşta yahut da deli ve pek saf idiler. Bundan faydalanan «Valide sultan»lar, Kadınefendiler ve cariyeler oluyordu.

OSMANLI SARAYINI AVUCUNUN İÇİNDE TUTAN KADIN

Bunlardan Duraklama Devri'nde en çok faydalanan I. Ahmet'in Başkadını Kösem Sultan'dı. Yarım asra yakın Osmanlı Haremini ve Sarayını parmaklarının arasında çevirmiş, bazı padişahları tahttan indirtmiş, hattâ bazılarının kanına bile girmekten çekinmemiştir. Vezirler, Beylerbeyler, Ağalar, ondan emir alıyorlardı.

Kurnaz Kösem Sultan, devlet idaresinin başına kendi adamlarını getirtiyor, istediği gibi rüşvet alıyor, iltimas ediyordu. Buyruklarına karşı gelenlerin ya başı vurulur, yahut da sürülürdü.

Kösem Sultan'ın kocası I. Ahmet çok genç yaşında ümitsiz bir hastalığın ıstırapları arasında kıvranıyordu. Ölümü yakınlaşmıştı. Hasta padişah kardeşi Mustafa'yı deli olduğundan öldürtmemişti. Mustafa Harem'in bir odasında oturup duruyordu. Ahmet'in ölümü üzerine kanun gereğince, en büyük oğlunun tahta geçmesi lâzımdı. Bu da Genç Osman idi. Halbuki Genç Osman, Kösem Sultan'ın ortağı ve hiç sevmediği Mâhfiruz Kadın'ın oğlu idi. İki kadın arasında korkunç derecede rekabet ve çekememezlik vardı. Eğer düşmanı Mâhfiruz'un oğlu Osman, padişah olacak olursa Kösem Sultan'ın oğulları Murat ve İbrahim, belki de öldürülecek, Kösem Sultan da Eski Saray'a gönderilerek sürgün ve hapis hayatı yaşıyacaktı. Halbuki Kösem Sultan ihtiraslı bir kadındı. İkinci plâna düşmek, Harem'de bir köle gibi yaşamak işine gelmezdi. Buna bir çare bulmalıydı. Yoksa işin sonu felâket ve fecaatti. Nihayet bu çareyi de bulmakta gecikmedi : Sultan Mustafa padişah olacaktı.

Eğer Deli Mustafa padişah olacak olursa onu istediği gibi idare edecek, bir biçimine getirip Sultan Osman'ı öldürtecek, bu suretle tahtın yolunu oğullarına açacaktı.

Fakat bu o kadar kolay bir şey değildi. Çünkü bir veraset kanunu vardı. Bu kanuna göre padişahın oğlunun tahta geçmesi lâzımdı. Halbuki Sultan Mustafa, padişahın kardeşi idi. Bunun üzerinde de hayli düşündü. Bunu da halletti. Osmanlı Devletin'de para kuvvetinin halledemiyeceği iş yoktu.

İlk olarak bütün servetini ortaya koydu. Cülûs işinde rol oynıyabilecek devlet ve din adamlarının isimleriyle nüfuzlu ağaların bir listesini çıkardı. Bunlara el altından adamları vasıtasiyle para ve mücevherat gönderdi. Birçoklarına da mevkiler vaadetti. Gönderdiği haberlerde padişahın oğullarının küçük olduğunu, halbuki kardeşi Mustafa'nın 25 - 26 yaşlarında bulunduğunu, tahta onun geçirilmesi lâzım geldiğini ileri sürüyordu.

I. Ahmet artık son saatlerini yaşıyordu. Kadınları ve cariyeleri etrafında dönüyorlar, kan ağlıyorlardı.

Halbuki Kösem Sultan bu sırada devlet adamlarını kandırmakla, türlü dalavereler çevirmekle uğraşıyordu. Nihayet Sultan Ahmet öldü ve biraz sonra müneditler vasıtasiyle Sultan Mustafa'nın padişahlığı halka ilân edildi.

OSMANLI SARAYININ BİR NUMARALI KADINI

Kösem Sultan Harem'de mâtemli görünüyor, ağlıyor, hıçkırıyordu. Fakat için için gülüyordu. Çevirdiği dolaplar, harcadığı paralar meyvasını vermişti. İmparatorlukta yürürlükte olan veraset kanununu devirmiş, onun yerine hânedan çocuklarının en büyüğünün padişah olması usulünü koydurmuştu. Bu onun için bir zaferdi. Artık Harem'in de, devletin de bir numaralı nüfuzlu şahsiyeti Kösem Sultan olmuştu. Şimdi ikinci plânda Genç Osman'ın öldürülmesi geliyordu. Bunu yapmak da pek zor olmıyacaktı. Eğer Sultan Mustafa akıllı uslu durursa.

Fakat Sultan Mustafa adamakıllı deli idi. Ne yaptığını bilmiyordu. Kadınlardan nefret ediyordu. Yatağına ve yanına cariyeleri yanaştırmıyordu. Sakallarına inci diziyor, harem koridorlarında koşup duruyordu.

Şehre çıktığı zaman, sokaklara Os-

İçyüzü

manlı hazinesinin parasını âdeta dökü yordu. Yalı köşküne, Sinan Paşa köşkü ne iniyor veya denizde dolaştığı zamanlarda, altınları balıklara atıyordu. Hazine gittikçe azalıyordu.

Onun en çok sevdiği şeylerden biri si de ortaoyunu idi. Sık sık sanatkârları çağırıyor, pencerenin altında ortaoyunu oynatıyor, onların hareketlerinden, sözlerinden neşelenerek mütemadiyen gülüyordu. Bir gece oyunculardan birisinin sözlerinden o kadar hoşlandı ki, Hazinenin en kıymetli mücevherlerinden bir kaçını vererek iltifatta bulundu.

Bunları Haremağası ve Enderun ağaları biliyorlar, görüyorlar, hiç kimseye bir şeyler söyliyemiyorlardı. Fakat Divanda, şehirde padişahın deliliğine dair dedikodular almış yürümüştü. Kösem Sultan işin kötüye doğru gittiğini anlamış sağa sola paralar ve hediyeler göndererek yeni padişahın «veli» olduğunu, cezbeye geldiğini ileri sürmüştü. Fakat padişahın deliliklerine dayanamıyan Kızlarağası Hacı Mustafa Ağa, bir gün Deli Mustafanın bulunduğu dairenin kapısını kilitledi ve Sultan Osmanı tahta oturtarak, padişah yaptı. Buna Kösem Sultan çok üzüldü. Fakat ses te çıkaracak zaman değildi. El altından çalışmağa karar verdi.

Genç Osman padişah olduğu zaman 14 yaşında bir çocuktu. Olur olmaz şeylere aklı ermiyordu. Fakat dürüst bir delikanlı idi. Hocası ile Kızlarağasının sözlerini dinliyor, onların dediklerinden dışarı çıkmıyordu. Harem geleneklerine aykırı olarak Şeyhülislâm Esat Efendi'nin kızıyle evlendi. Fakat bununla bütün Haremdeki cariyelerin nefretini kazandı. Sonra bilginler sınıfiyle ve ocaklarla uğraşmağa başladı. Bilhassa Hatin seferinden sonra Yeniçerilerle arayı iyice açtı. Hattâ Anadolu ve Suriye'den yeni asker getirterek Yeniçeri Ocağını ortadan kaldırmayı tasarladı. Bunun için de Hacca gideceğini ileri sürdü.

O zamana kadar perde arkasında bulunan Kösem Sultan derhal ortaya atıldı. Ocak ağalarına, büyük bilginlere hayatlarının tehlikede olduğunu ileri sürdü. Eğer genç Osman tahttan indirilmezse fena olacağını bildirdi.

Ocak ağaları derhal harekete geçtiler. Kazan kaldırdılar. Bilginleri de yanına çağırarak padişahtan bazı kimselerin başlarını, hacdan vazgeçmesini istediler. Genç Osman istenilen adamları Yeniçerilere vermedi.

HAREMİ İNLETEN SİLÂH SESLERİ...

Bunun üzerine âsiler doğruca Saraya geldiler. Üçüncü avluya kadar ilerledikleri halde karşılarına hiç bir kuvvet çıkıp da onları durdurmağa çalışmamıştı. Ortalıkta ölü bir sessizlik vardı. Kalın duvarların arkasında uzanan Harem birbirine girmişti. Kimse ne olacağını bilmiyordu. Bazı kadınlar korkularından ağlıyorlardı. Dışarıdan âsilerin uğultuları, bağırtıları, Haremin dar koridorlarında akisler yapıyor, kadınların korkularını bir kat daha arttırıyordu.

Âsiler, Sultan Osmanı karşılarında göremeyince içlerinden birisinin :

— Şer'ile Sultan Mustafa Hanı isteriz ! diye bağırması üzerine :

— Şer'ile Sultan Mustafa Hanı isteriz ! diye tutturmuşlardı

Kösem Sultan tekrar zaferi kazanmıştı. Mâhfiruz Sultanı da, oğlu Genç Osmanı da artık yok edebilirdi. Eğer Sultan Mustafa tekrar tahta geçerek olursa onu yok etmek pek kolay olacaktı. Çünkü Mustafa deli idi. Hakkında propagandalar yaptırır, onu tahttan indirtir yerine oğlu Murat'ı geçirtirdi.

İşte bu sebeple, en çok Kösem Sultanın adamları, Sultan Mustafa için bağırıyorlar; rastladıkları iç oğlanlarına Sultan Mustafanın Haremin neresinde olduğunu soruyorlardı. Birisinin :

— Sultan Mustafa işte bundadır.

Demesi üzerine Yeniçeriler bir halat bulup Haremin üstüne çıktılar. Yukarıya çıkan Yeniçerilere siyahî Haremağalarının ok atmaları üzerine, bunlara ateş ederek bir kaçını öldürdüler.

Tüfek sesleri, Harem kubbesinin üzerinde kazmaların çıkardığı gürültü, Haremdekileri daha çok korkuttu, daha fazla heyecana düşürdü.

Eskiden sazların, rakıların ve eğlencelerin tatlı nağmeleri ile yıkanan Harem duvarlarını şimdi ölüm kıvılcımları yakıp tutuşturuyordu. Herkes can derdine düşmüştü. Kadın efendiler, ikballer, ustalar, cariyeler ne yapacaklarını şaşırmışlar, öteye beriye koşuyorlar, başlarının çarelerini arıyorlardı.

Kubbe üstüne çıkan Yeniçerilerin vurduğu kazmaların sesleri, Haremde kadınların kalbine indirilmiş hançer gibi tesir ediyordu. Kazma sesleri kesildi, kubbede bir delik açılmıştı. Sultan Mustafayı gören Yeniçerilerden biri :

— Padişahım taşrada asker sizi bekliyor ! diye bağırdı. Sultan'ın ağzından yalnız bir kelime çıktı : «Su !».

Aşağıdan iple uzatılan suyu Sultan Mustafa'ya verdikten sonra, gene iple kendisini ve yanındaki iki cariyeyi yukarıya çektiler.

Âsiler de sarayı terkettiler. Harem de heyecandan ve korkudan kurtulmuş oldu. Sultan Osman biraz sonra Yedikule'de en feci şekilde öldürüldü.

Sultan Mustafa'nın deliliği bu ayaklanmadan ve Genç Osmanın öldürülmesinden sonra daha çok arttı. Zaman zaman Harem koridorlarında koşuyor, önüne gelen kapıyı vurarak Sultan Osmanı çağırıyor, gelip kendisini saltanat yükünden kurtarması için yalvarıyordu. Hele son zamanlarda deliliği tahammül edilmez bir hal aldığından bir sene üç ay sonra tahttan indirildi. Yerine Kösem Sultanın oğlu IV. Murat padişah oldu. Artık Kösem Sultan karşısına çıkan engellerin hepsini yıkmış, Haremin de devletin de başı olmağa hak kazanmıştı. Sultan Murat 12 yaşında idi. Devletten, kanundan ve idareden bir şey anlamıyordu. Bu Kösem Sultan için nimetlerin en büyüğü idi. Bu tarihten öldürülmesine kadar Haremi de devleti de bazan tek başına idare edecektir.

Fakat Osmanlı Hareminde cereyan eden feci sahneler yalnız bunlar değildir. Sultan İbrahim'in, ve III. Selim'in öldürülmeleri, Osmanlı Harem tarihinin en kanlı facialarını teşkil eder.

IV. Murat'ın sirozdan genç yaşında ölmesi üzerine yerine kardeşi Sultan İbrahim padişah oldu. Tahta çıktığı sıralarda yirmi beş yaşında ve çok sinirli idi. Sürati ve yüksek sesle konuşurdu. Buna da sebep hapishanede çektiği çilelerdi. Çünkü ağabeysi IV. Murat kendisinden başka bütün kardeşlerini öldürtmüştü. Sultan İbrahim'i de öldürecekti, fakat anası Kösem Sultanın rıza göstermemesinden bu işi yapamamıştı.

(Devamı gelecek sayıda)

Harb kıyafeti — 17. asrın en kudretli padişahlarından biri olan IV üncü Murat muharebe zamanında yukarıda görülen zırhları giyer, üzeri kıymetli mücevherlerle süslü olan kılıç, silâh ve duvarda asılı duran kalkanı kullanırdı.

1 inci Mustafa'nın odası — Harem dairelerinin özelliklerinden biri de içlerinde çini kaplanmış nefis şömine lerin bulunması idi. Yukarıda I. Mustafa'nın Topkapı Sarayında hapsedildiği odadaki sahane çinili şömine görülmektedir.

Mustafa Paşa Kasrı — Padişahlar zaman zaman Haremden dışarıya çıkarak ya Hasbahçe'ye ya da sahilde inşa edilmiş olan kasırlardan birine giderlerdi. Yukarıda bazan devlet işlerinin konuşulduğu bazan da çeşitli eğlencelerin tertibedildiği süslü tavanı, rahat kanepeleri, oymalı duvarları, kıymetli eski yazıları ve bol ışık alan pencereleri ile güzel bir yapı olan Mustafa Paşa Kasrı görülüyor.

Jean Seberg ilk görüşte ona âşık olmuştu...

IOWA'nın yeşil tepeleri arasında kurulmuş, küçük Marshalltown şehri hârika çocuğuna tekrar kavuştu ...Jean Seberg beyaz perdeyi ve zafer hayallerini terkederek evine dönmüş bulunuyor. Fakat, bu defa Jean yalnız değil. Marshalltown sakinleri onu, sık sık, damadağınık saçlı, esmer genç bir erkekle beraber görüyorlar. Yabancının ismi: François Moreuil, milliyeti Fransız... Bundan birkaç hafta önce, genç adam ile Marshalltown'da ilk tanışan Jean Seberg'in babası olmuş. Jean, babasının eczacı dükkânına François ile beraber gelmiş ve, «Tanıştırayım babacığım; François Moreuil... Biz evlenmek istiyoruz» demiş !... Baba, damat namzedini süzdükten sonra, gülmeye başlamış ve delikanlının omuzuna dokunarak «Merhaba !...» diye cevap vermek istemiş. Amerikalı babaların, kızlarına bu şekilde evlenme müsaadesi vermeleri bilhassa taşra kasabalarına has hususiyetlerdendir !

Jean'in hâfızasından kolay kolay silemiyeceği, en mühim hâdise 3 eylül 1956 tarihine rastlar. O gün rejisör Otto Preminger tarafından keşfedilmiş, «Jan D'ark» (Saint Joan) filminin başrolüne angaje edilmişti. «Laura», «Ay Mavidir» (The Moon Is Blue) ve «Altın Kollu Adam» (The Man With the Golden Arm) filmlerinin rejisörü Preminger, on yedi yaşındaki sempatik kolejli artist namzedi Jean'i Avrupa'ya götürecekti.

Küçüklüğünden beri beyin cerrahisine niyet eden Jean, şimdi Bernard Shaw'un ünlü eserini beyaz perdede temsil etmeye hazırlanacaktı. Falconetti'den ve Ingrid Bergman'dan sonra Jan D'ark olacaktı. Ve bu role 3000 namzed arasından seçilmişti.

Jean ,Preminger'den teklif alır almaz, babasına koşmuş ve onun müsaadesini istemiş ve aynı gün, rejisör ve genç aktris namzedi beraberce Avrupa'ya hareket etmişlerdi. Jan D'ark destanının geçtiği Lorraine'i, Orleans'ı, Rouen'ı gezdiler. Sonra, İngiltere'de Shepperton stüdyolarında çalışmalar başladı. İlk çalışma günü, az kalsın rol icabı derken, Jean diri diri yanıyordu. Kendisini filimde çalışan figüranlar, alevler içinden almışlardı.

Haftalar sonra, 13 mayıs 1957 ye rastlıyan «Jan D'ark Günü» Paris'in meşhur operasında «Jan D'ark» filminin prömiyeri yapılıyordu. Dar bir elbise giymiş olan Preminger'in yüzü biraz solgundu. Heyecanlı olmalıydı.

Jean o gece, Preminger'in koluna girmiş, bütün davet boyunca yanından hiç ayrılmamıştı. İlk defa bir gece elbisesi giyiyordu. Türkuvaz mavisi kürkü, sevimli fizyonomisini bir kat daha güzelleştirmiş, casipleştirmişti. «Jan D'ark» ve Jean Seberg hakkında kritiklerin çok iltifatkâr davranmaları Preminger'in fikrini değiştirmiş değildi. Genç kızın kabiliyetine inanıyordu. Bir ay geçmeden, beraberce Fransız Rivierası'ndaki küçük Saint Tropez şehrine gittiler. Burada Sagan'ın «Bonjour Tristesse»ini çevireceklerdi.

Jean, yine kısa saçlariyle romanın kahramanı, deli dolu Cecile'i canlandıracaktı.

Jean, Riviera'da ilk defa âşık olduğunu hissetti... Bir eylül sabahı Preminger ile beraber, zengin bir fabrikatörün villâsında ziyafete davet edilmişti. Bütün artistler, bütün meşhur simalar oradaydı. Jean ev sahibi Louis Weiler'in sol yanında oturuyordu. Weiler'in sağında François Moreuil vardı. Yirmi dört yaşında, uzun boylu, atletik yapılı, tığ gibi bir gençti. O günlerde avukatlık stajını tamamlıyordu. Paris sosyetesinin tanınmış simalarındandı. Balolardan, kokteyllerden, ziya-

İlk defa Riviera sahillerinin şirin Saint-Tropez kasabasında karşılaşmışlardı. Jean, Françoise Sagan'ın "Bonjour Tristesse"ini çeviriyordu. Hikâye Amerika'da devametti. Beraberce Amerika'ya gitmiş olan genç çift yakın bir zamanda evleneceklerini ilân ediyorlar...

Jean ve François önümüzdeki eylül ayında New - York'ta evlenmeye karar vermişler... Bu temiz macera, geçen yılın eylülünde «Bonjour Tristesse» çevrilirken Fransız Rivierası'nda başlamıştı.

Central Park'ın muazzam ağaçları altında iki sevgili el ele dolaşıyorlar. Kimseden, hiçbir şeyden endişeleri yok... Beraber bulundukları zamanlar daima istikbaldeki projelerini konuşuyorlar.

Jean Seberg ve François Moreuil, evlendikten sonra New - York'ta «Central Park» ile «5. Cadde» arasında küçük bir apartmana yerleşecekler. Jean şimdiden sevgilisine New - York'u tanıtıyor.

Genç nişanlılar etraftakilere bakmadan, neşe ve saadet içinde birbirlerine sarılmışlar!... Jean'i beyaz perdeden tanımıyan yok gibi. François Moreuil de yavaş yavaş Jean kadar meşhur oluyor!

fetlerden eksik olmazdı. Jean ve François'nın ilk karşılaşmaları bir yıldırım aşkına köprü teşkil edecekti. Yemekte, etraftakileri unutmuşlardı sanki... Birbirlerine yaklaşmışlar, yavaş sesle konuşuyorlardı. Yemek masasına tatlılar ve meyvalar konduğu sırada, masadan kalktılar. Preminger de endişeli görünüyordu. O da kalktı, dışarıya çıktı, Jean'ı aramaya başladı. İki genç el ele tutuşmuşlar, fısıldaşarak yürüyorlardı. Jean, Preminger'e dönerek: «François ile sevişiyoruz...» dedi. Preminger şaşırmıştı. «Yaşı sana uygun. Fakat bir artist olduğunu unutma. Ona göre karar ver...» diye cevap da bu şaşkınlığı ifade ediyordu:

Fakat, Seberg gerekirse aşkı uğruna perdeyi de terketmeyi kafasına koymuştu. Daha ziyade tiyatroya kendini vermeyi tasarlıyordu. Birkaç haftadan beri New - York'taki bürosunda çalışan François, hafta tatillerini Marshalltown'da nişanlısı ile geçirmeğe başladı. Beyaz perdede kısa zamanda kendinden bahsettirmeye muvaffak olan Jean Seberg, artık Marshalltown'daki mütevazi evinin duvarları arasında aktrislik mesleğinin müstakbel zaferlerini değil, sadece, herşeyden fazla kıymet verdiği ve kendisini boynu boyuna saran büyük aşkını düşünüyordu.

"Zevkle yiyeceğiniz en nefis, en üstün kaliteli makarna,,
ANKARA MAKARNASI

ANKARA MAKARNALI

Ankara Makarna Un ve İrmik Fabrikaları Huk Eskiyapan ve Ort. Kol. Şti.
İst. Tel : 22 10 72 - Ankara Tel : 13395

Anne sütüne en yakın mama

Tam yağsız
Yarım yağlı
Tam yağlı

Dadaş Reklam

LAITGOZ IDEAL

Vatan yahut

104 yıl önce 25 haziran günü Türk askeri 41 gün süren Silistre muhasara çemberini yarmış, Türk kahramanlığının yeni bir örneğini dünyaya göstermişti. Siliste savaşı büyük Vatan Şairi Namık Kemal'e de ilham kaynağı olmuştur. Bu sahifelerde tarihi savaş ile «Vatan yahut Silistre» piyesinin yazarı Namık Kemal'in eser çerçevesi içindeki hikâyesini okuyacaksınız.

SAVAŞIN HİKÂYESİ

«Rütbe-i şehâdeti tercih ederdim.»

Padişahın müşirlik rütbesini göğsüne takan, Silistre kalesi muhafız komutanı Musa Hulûsi Paşa bu sözü yürekten söylemişti. Koca paşa rütbe-i şehadet istiyordu. Tanrı bunu da ondan esirgemedi. Müşirlik rütbesini taktıktan, libasını kuşandıktan üç gün sonra, öğle namazı için abdest alırken bir gülle isabetiyle şehitlik rütbesine erişti.

Silistre kuşatması tam 41 gün sürmüştür. Ilk silâh 22 Mayıs 1854 te patlamış, 25 haziran günü silâhlar çatılmıştı. Ruslar, Silistre, Şumnu ve Varna'yı alarak Edirne'ye inmek istiyorlardı. Düşman önce Silistre'nin karşısındaki Tuna adasını ele geçirdi. 18 mayıs günü Başkomutan Paskiyeviç'in idare ettiği Rus ordusu, Silistre'yi dört bir yandan kuşattı. Rus ordusu 80 bin, Topçu Feriki Musa Paşa'nın muhafız kıtası ise 10 bin kişiydi.

9 haziran günü Rus Çarı Birinci Nicolas'ya Silistre kuşatması üzerinde rapor göndermek istiyen Paskiyeviç 24 taburla Abdülmecit tabyasında keşfe çıkmıştı. Bir Türk mermisi Rus komutanının kalçasına isabet etmiş, ağır surette yaralanmasına sebebiyet vermişti. Onun yerine selefi Gorçakof tâyin edildi. Ancak, Mecidiyye tabyasında huruç hareketi yapan Türkler Rusları geri püskürtmüşlerdi. Savaş sırasında Gorçakof ağır surette yaralanmış, istihkâm komutanı General Schilder ise ölmüştü. Türkler hâriklar yaratıyorlardı. Rus ordusu açlıktan kırılıyordu. Gorçakof erlere şu emri göndermişti :

— Türk tabyalarını alırsanız, tayın vereceğim.

Ruslar ekmek pahasına canlarını dişlerine takıyorlar, ancak bir dilim ekmek bile alamıyorlardı. Rus askerlerinin «ekmek» diye feryatlarına, asîl Türk askerleri süngülerinin uçlarına taktıkları tayınlarla karşılık veriyorlardı.

Rus askeri ikinci huruç hareketine dayanamadı. 15 haziranda düşman kuşatmayı kaldırdı, 25 haziran günü de geri çekildi.

Çarlık Rusyası'nın «Silistre macerası» hezimetle sona ermiş, Türk askeri tarihine şanlı bir sahife daha eklenmişti. Rus ordusunda 9 general ölmüş, 3 general savaş dışı kalacak şekilde yaralanmıştı. Ölü sayısı 15 bin, yaralı sayısı 20 bindi. Türk ordusunun kaybı ise 3 bin ölü, 3 bin yaralı idi. Büyük bir şehit vermiştik : Musa Hulûsi Paşa...

SILISTRE DESTANI — *Silistre savaşının hikâyesi bir yüzyıl dilden dile dolaştı. Bu arada filme de alındı. Yukarıda bu filimden bir sahne görülüyor.*

Silistre...

BOLAYIRDAKİ KABRİ — *«Vatan yahut Silistre» yazarı Namık Kemal 2 aralık 1888 de öldü. 47 yıl 11 ay 10 gün yaşamıştı. Vasiyetinde Bolayır'a gömülmesini istemişti. Bu isteği Abdülhamit'e söylediler. Padişah, Kemal'in Bolayır'da Süleyman Paşa türbesine gömülmesini, mezarının Hazine-i Hassadan ödenmesini, mermer bir lâhit yapılmasını emretti. Mezarın kitabesinde şu satırlar yazılıdır: «Lillah-il-Fatiha Namık Kemal merhumun kabridir».*

YAZAR VE ESERİ

"VATAN; millet, hürriyet, menfaat, uhuvvet, tasarruf, hâkimiyet, ecdâda hürmet, aileye muhabbet, yâd-ı şebabet gibi bir çok hissiyat-ı ulviyenin içtimaından hasıl olmuş bir fikr-i mukaddestir"

Namık Kemal'in vatan anlayışı budur. Tarihe de merak salmıştı şair. «Vatanı, vatan yapan tarihtir» diyordu. Bu arada Silistre kuşatması üzerinde geniş incelemeler yapmıştı. «Vatan» in mânası bu savaşta gerçekleşmişti. Bir Türk milleti vardı, bir hürriyet ateşi vardı, bir kardeşlik vardı. İşte «Vatan yahut Silistre» yi bunlara dayanarak kaleme aldı. Piyese, Gelibolu mutasarrıfı iken başlamıştı. Mutasarrıflıktan azledildikten sonra İstanbul'a dönünce piyesi tamamladı. Namık Kemal sansürden kurtulmak için, «Vatan yahut Silistre»yi gündelik bir gazetenin ilâvesi gibi acele dizdirip bastırmıştır. Ebüzziya'nın Sıraç gazetesinin «Masarif ve Edebiyata dair olan bir nüsha çıkarması imtiyazı» ikti̇zasından bulunduğundan» bu kitap sansürden geçmemiş, piyasaya sürülmüştür. Bu yüzden eserde bir çok dizgi, düzeltme yanlışları olmuştur.

Namık Kemal, «Gülü Agop» tiyatrosuyla yakından ilgilenirdi. İstanbul'a dönünce, bu tiyatronun gelişmesi için bir komite kurdu. Komitede Halet Bey, Nuri Bey, Âli Bey, Reşit Paşa, kendisi bulunuyordu. Artık, kendi piyesini oynatabilirdi.

1 nisan 1873 salı akşamı Gedikpaşa'dan geçenler, Gülü Agop tiyatrosunun kapısında şöyle bir ilân gördüler : «Vatan - yahut - Silistre; Dört fasıl tiyatro; müellifi Namık Kemal». Bu ilânın altında kitabın ihdasından (önsöz) alınmış şu satırlar vardı : «Eser-i acizanemin mevzuu — alaylarında silâh kullanmak şerefine nail olduğunuz — Osmanlı askerinin velvelesi dünyayı tutan mesir-i kahramanlısinden biridir. Sizin şanınızı ilâna çalıştım. Onun için eser-i hakiranemi — değersizliğini itiraf ile beraber — sizin namınıza ihda ederim. Yaşasın askerimiz ! Yaşasın Vatan !...»

O akşam tiyatroda ayakta duracak yer kalmamıştı. Zekiye rolünü oynıyan Piranuhi : «Hakkın adaletine, vatanın büyüklüğüne itikadını mı unuttun ?...» derken tiyatro alkıştan inliyordu. Ya shuzaların cümlesi» nin bir ağızdan «Yaşasın Vatan !...» demesi seyircileri coşturmuştu. Millet sokaklara dökülmüştü. «Varolsun Kemal-i milleti, «Allah Muradınızı versin» diye bağırışıyordu. Halkın bir kısmı ise. Namık Kemal'in yazı işleri müdürü olduğu İbret gazetesi idarehanesinin önüne gitmiş, Aleksan Efendiyi tatmin uykusundan uyandırmışlardı. Halk ne istiyordu ?... «Murad» ne demekti ? Hafiyeler o gece padişaha jurnal vermediler. Ancak ikinci günü, «Milletin bağırması boşuna değil !... Kemal onların fikrini çelmiş. V. Murat'ı tahta geçirecek» diye Abdülâziz'e gecenin raporunu sunduular.

Ama genel istek üzerine piyesin ikinci defa oynatılmasına engel olunmadı. Cuma gecesi «Vatan yahut Silistre» ikinci defa oynandı. O geceyi Namık Kemal'in damadı Kefat Menemencioğlu şöyle anlatıyor :

«Vatan yahut Silistre» iki kat fiyat ile ikinci defa olarak mevki-i temaşaya konulduğu vakit, iki gün evvelden ait katta 36 numaralı loca biletini alarak gitmiştim. Tiyatro o gün başka bir âlem idi. Artistlerin ağzından çıkan hemen her cümle alkışa mazhar oluyor, tiyatro binası yerinden oynuyordu. Piyesin hitamında «Yaşasın Kemal-i millet» avazesi tiyatroyu inletti. Onu takiben seyirciler muharriri görmek isteriz diye bağırmağa başladılar. Bir taraftan «Yaşasın Kemal» alkışı devam ediyor, diğer taraftan «Kemali görmek isteriz» avazesi çıkıyordu.

■

Kemal belki halkın karşısına çıkacaktı. Arkadaşı Nuri ile tiyatroda komite odasında oturuyordu. Bu sesleri, bu istekleri duyduğu bir gerçekti. Birden odanın kapısı aralandı, içeriye bir baş uzandı :

— Kemal Bey !...

— Benim efendim ! ...

— Sizi Zaptiye Müşiri İzzet Paşa görmek istiyor.

Namık Kemal, çağrılış sebebini anlamakta gecikmedi. Vatan yahut Silistre'nin havası, millete hür ufuklar açmıştı. Ama, yasar tevkif edilecekti. Onunla birlikte Ahmet Mithat, Ebüzziya, İsmail Hakkı, Nuri Beyler de İzzet Paşa'nın huzuruna çıkarıldılar. Padişahın fermanı, «Sürgün» dü. Ama nereye ?...

■

Hidiviyye kumpanyasının Dakhaliye vapuru İstanbul limanından demir alırken, Binbaşı Bahri Bey koynundan üç ferman çıkardı. Bu fermanlardan 78 santim boyunda, 56 santim eninde olanı Namık Kemal'e aitti. Fermanda deniliyordu ki :

«İbret gazetesinin muharriri Kemal Beyin bazı neşriyyat-ı muzırraya ihbâdarı cihetiyle te'dib ü terbiyesi lâzım gelmiş olduğundan kendisinin lieclitte'dip Mağusa kalesinde kalebent olmak üzere Kıbrıs'a tard u nefy-i hususuna emr-ü irade-i aliyyemdir...»

Zaptiye Bölük Ağası Süleyman Ağa vapurda sürgünlerin hareketlerini inceliyordu. Bir gün Namık Kemal'e :

— Kemal Beyefendi, dedi, sizin fermanınızda ne yazdığını bilmem. Ama ikinci fermanın arkanızdan tes yürud edeceğine eminim. Eşkiyay-ı meşhureden Küçük Ali'yi de tard fermanıyla götürürken, «İtlâf» fermanı tez yetişti.

Namık Kemal'in aklına ölüm gelmişti. Ama vatan uğruna nelere katlanmadı ki...

■

Namık Kemal Mağusa yolundayken, İstanbul'da «Vatan yahut Silistre» piyesi oynanıyordu. Günah oyunda değil, yazardaydı. (Orta oyunu vardır. Vatan piyesini yazmıştı. Bir kale duvar kadar ehemmiyetli değilken, Silistre kalesini düşmana vermek istemiyenlerle «hoyrat bahadır» olarak iftihar etmişti).

Namık Kemal vapurdan indirildikten sonra 7 silâhlı muhafızla kaleye gönderildi. Arabaya bindirilmemişti, yaya da yürütülmedi. Koca şair bir katıra bindirilmişti. 6 kilometrelik yolu katır üzerinde aldı.

Namık Kemal Mağusa kalesinde bir zindana atıldı. Fermanındaki «Nezaret-i askeriye tahtında bulunacak ve sinhar firarına meydan verilmeyecek» sözünü, kale komutan vekili yüzbaşı ters yorumlamıştı. Şair iki gün, iki gece zindanda kaldı. Kale komutanı olan binbaşının gelmesi üzerine kapı altındaki odaya alındı. Burâsı, zindana göre saray gibiydi. Namık Kemal bu zindanda tam 1001 gün 1001 gece kaldı. «Sarayı» adını verdiği odasında 1001 gece masalları yaşamadı: ama, 36 cilt tarih kitabı okudu, 12 cilt eser yazdı, 4 pantolon, 3 yelek, 4 fes, 1 Şam yeleği eskitti.

■

Bu 1001 gün içinde Namık Kemal' in sıhhati bayağı bozulmuştu. O' nun hasta olduğunu duyan bir arkadaşı şöyle bir yazı yazmıştı : «Devletin havası güzelce pek çok yerlerde dahi kaleleri olduğundan, ümidederiz bundan böyle oturulacak yerler menfa ittihaz olunur»

■

V. Murat tahta geçince, Kemal'i sevenler padişaha baş vurdular. «Bir cülûs sadakası» olarak Namık Kemal'in bağışlanmasını istediler. Murat bunu kabul etti. Hürriyet âşığı Namık Kemal özlediği hürriyete kavuşmuştu artık. «Vatan yahut Silistre» piyesi İstanbul'da hâlâ oynanıyordu. Halk, 1000 gün öncesinin etkisinden kurtulamamıştı. Bir gün «Vatan yahut Silistre» nin perde arasında localara bakan seyircileri bir locada piyesin yazarı Namık Kemal'i gördüler. Yanında Padişah V. Murat'ın oğlu Şehzade Süleyman Efendi oturuyordu.

1001 GECE — *Namık Kemal gibi milleti aydınlatan bir adam, Magosa Kalesi'ndeki zindanda tam 1001 karanlık gün geçirmiştir. Kalede iki şeyi özlemişti : Hürriyet ve Ekrem.*

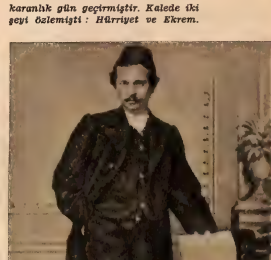

YAZARLIK HATIRASI — *Namık Kemal «Tasvir-i Efkâr» muharriri iken, yukarıdaki fotoğraf› bir yazarlık hâtırası olarak çektirmişti. Bu fotoğraf, şimdi Tanzimat Müzesi'ndedir.*

Hayat

SİLİSTRE ZAFERİNİN YILDÖNÜMÜ DOLAYISIYLE

NAMIK KEMAL

12 aralık 1840 ta Tekirdağ'da doğan Mehmet Kemal, Müneccimbaşı Âsım Beyin oğludur. 14 yaşında Namık mahlâsını aldı. Genç yaşında Avrupa'ya giderek hürriyet mücadelesine girişti. Türkiye'ye dönüşünde milli hislere tercüman olan «Vatan yahut Silistre» piyesi sahneye konuldu.

Çok kuvvetli bir şair ve fikir adamı olan Namık Kemal, «Vatan yahut Silistre» yüzünden sürüldüğü Magosa'da ve Mutasarrıf olarak bulunduğu Sakız adasında, en kuvvetli mısralarını yaratmış, 2 aralık 1888 de Sakız'da vefat ederek Bolayır'da Süleyman Paşa'nın kabri yanına defnedilmiştir.

25 haziran 1854 günü, Türk tarihine şanlı bir sahife daha ilâve etmişti. O gün Silistre'de Türk kahramanlığı bir kere daha şahlanmıştı. Vatan şairi Namık Kemal bu zaferi «Vatan yahut Silistre» piyesiyle ebedileştirdi. Silistre zaferinin yıldönümü dolayısiyle büyük şairin bir portresini sunuyoruz.

Resim, Namık Kemal'in ailesinin hususi aleumumden alınmıştır.

SOPHIA LOREN

Sihirli İtalyan sinema yıldızı diyor ki:

"Ben, **LÜKS** tuvalet sabununu kullanırım".

Mükemmel bir ten! İşte bir sinema yıldızının en kıymetli varlığı! Sinema yıldızlarından onda dokuzu da, günlük tuvaletleri için sâf ve lâtif olan LÜKS tuvalet sabununa güvenirler. Bol miktardaki, kaymak gibi köpüğü, hakikî bir güzellik müstahzarıdır ve LÜKS tuvalet sabununun enfes kokusunu çok beğeneceksiniz. LÜKS tuvalet sabununun köpüğü ile cildinizi biraz ovuşturunuz. Bundan sonra, evvelâ sıcak su ile müteakiben soğuk su ile yıkayıp yumuşak bir havlu ile hafifçe kurulayınız.
Neticede, bir sinema yıldızınınki gibi taze ve çok güzel bir tene sahip olacaksınız.

SUSİ WO

GEÇEN SAYIDA ÇIKAN KISMIN HULÂSASI:

Robert Lomax, Hong Kong'daki bir vapur iskelesinde çok güzel bir Çinli kızla tanışır. Kız, çok zengin bir aileye mensup olduğunu, yakında evleneceğini söyler ve adamın davetini kesin bir lisanla reddeder. Robert Lomax, Malaya'daki bir kauçuk fidanlığında çalışırken can sıkıntısından resim yapmağa başlamış, böylece meslek değiştirerek ressam olmuştur. Niyeti bir an evvel, tropik güneşi altında kavrulan bu cehennemden kurtulmaktır. Bir hafta sonu tatilini geçirmek üzere gittiği Singapur'dan dönerken bir İngiliz binbaşısı ona Hong Kong'u son derece metheder.

— 2 —

ÇOCUKLUĞUMDA bir bahçıvanımız vardı. Mesleğinin erbabı olmamakla beraber, hoş sohbet adamdı; üstelik eski denizcilerdendi de. Bana her fırsatta, tunçlaşmış göğsünü açarak mavi mürekkeple çizilmiş dövmesini gösterirdi. Korkunç bir Çin ejderhasının altında «Hong Kong» ismi yazılıydı. Bana sık sık buradaki yerli kayıklarından, esrar tekkelerinden, mahallî sazlar üfliyerek cenaza törenlerine katılan muazzam bandolardan, ölünün peşi sıra giden parayla tutulmuş beyaz külâhlı «ağlayıcılardan» bahsederdi.

Binbaşı sözüne devamla :

— Yüzlerce yerli kayığının pupa yelken limana girmelerinin seyrine cidden doyum olmaz... Hong Kong'a muhakkak gitmeniz lâzım dedi...

— Gideceğim... diye cevap verdim.

Kararım katî idi. Yerleşmek üzere Hong Kong'a gidecektim. Malaya'ya geleli, dört yüz İngiliz lirasına yakın para biriktirmiştim; bununla bir sene sadece resime çalışarak yaşıyabilirdim. Kauçuk fidanlığına varınca, patronuma durumu anlattım. Fikrimi önce pek beğenmedi, ama kararımın katî olduğuna inanınca da fazla ıtırazı etmedi.

İşimi teslim edeceğim adam Hewitt Begg namında biriydi. George Wieler'in kendisine işe girerken söylediklerinin tıpatıp aynıydı. Beni görünce :

— Şu kadınlar yasağı bana pek tesir etmez, Yoga talimleri yaparım. Bu bana her şeyi unutturur ! dedi.

Ertesi sabah kendisini kulübesinin önünde, yarı çıplak vaziyette, kollarını, bacaklarını büküp açayıp pozlar alırken gördüm. Yoga talimi yapıyordu...

Halefime işi biraz göstermek için bir müddet daha bu uğursuz kauçuk fidanlığında kaldım, sonra bir gün Wieler beni arabasiyle Swetterham limanına götürerek «Nigger Minstrels» isimli şilebe bindirdi; gemi Hong Kong'a doğru yol aldı.

■

Hong Kong'a ayak bastığım andan itibaren ilk işim kendime oturacak bir yer aramak oldu.

İkinci Dünya Harbi'nden evvel Hong Kong'un nüfusu topu topu yarım milyon olduğu halde, Çin ihtilâlinde kızıllardan kaçıp şehire yerleşen mülteciler kısa zamanda burayı üç milyonluk muazzam bir şehir haline soktular. Mesken sıkıntısı burada da kendini gösteriyordu. Küçücük odalarda on beş, yirmi kişi üst üste yatıyor, şehri çevreliyen tepelerde eski konserve kutularından yapılmış derme çatma sefil kulübelerde, yama yama üstüne vurulmuş pis branda beslerinin altında en binlerce insan yaşıyordu.

Birkaç gün sırf Avrupalıların oturduğu Sunset Lodge isimli lüks otelde oturduktan sonra, hem daha ucuz, hem daha mahallî olan bir oda aramağa koyuldum. Fakat hepsi de hem çok pahalı, hem de berbattı. Böylece, güneşli bir sabah Hennessy Road'daki sayısız sinema saraylarının ilânlarına baka baka rıhtıma doğru inerken kararımı vermiştim : Bir otel odası arıyacaktım. Rıhtım boyunda, yerli tekalarından yük boşaltan yalınayak, çıplak göğüslü hamalları seyrederken, hemen oracıktaki oldukça gösterişli bir binaya gözüm takıldı. Kapısında mavi neon ışıklariyle «Nam Kok» ismi yazılıydı. İçeri girdim, ablak suratlı, geçkin bir adam beni karşıladı. Eski model asansörü, içinde iri palmiyeler bulunan saksılariyle burası bende ciddî bir aile oteli tesiri bıraktı. Adama, uzun müddet kalmak için bir oda aradığımı söyleyince tuhaf tuhaf yüzüme baktı. Anlaşılan böyle bir müşteri ile ilk defa karşılaşıyordu. Yerlerde sürünen entarisiyle bu adam otel kapıcısından ziyade, bir budist rahibine benziyordu. Düşündü, taşındı, bana hesaplar yaptı; sonra surtarak ince sesiyle cevap verdi :

— Üç yüz Hong Kong doları !...

Kabul ettim. Az sonra üçüncü katta eski moda asansörden inerken, odalardan birindeki radyodan bir Kanton operasının kedi miyavlamasına benzer nağmeleri duyuluyordu. Oda pek âlımı şahım olmamakla beraber temizdi. Burada eşya olarak sert bir yatak, büyükçe bir masa, bir elbise dolabı, bir de tükürük hokkası vardı; ayrıca müsellik bir telefon ve her Çin odasının demirbaşı olan, çaydanlığa mahsus hasırdan bir sepet. Çin otellerinde çayın parasız olduğunu, daima demli bir çaydanlığın odada bulunduğunu önceden işitmiştim. Bu odanın en güzel tarafı, muazzam balkonuydu. Hong Kong bütün azametiyle önüme serilmişti. Bir tarafta Wanchai'nin damları, sırtlarda Hong Kong'un gök tırmalayanları ve Peak, önde

ONG

muazzam liman... Gözlerimin önünde irili ufaklı çeşit çeşit gemiler, şilepler, yolcu vapurları, muhripler, araba vapurları, mavnalar, sampa'lar, wallawalla'lar, daha bir sürü acayip deniz vasıtaları âdeta resmi geçit yapıyordu. Limanın öte yanında Kowloon iskelesi, onun gerisinde de çıplak yamaçlar göz alabildiğine uzanıyordu. Bizler için yabancı ve esrarengiz topraklar : Kızıl Çin...

Odayı beğendiğimi bana refakat eden uşağa söyleyince, beriki sırıtarak hürmetle eğildi, o kadar eğildi ki, nerede ise alnı yere değecekti. Bozuk bir İngilizce ile daima emrimde bulunacağını, isminin de Tong Kwok-Tai olduğunu söyledi, bu arada bir kız arkadaşım olup olmadığını da sormayı unutmadı. Menfi cevap verince yüzünü bir hayret ifadesi aldı. Önce buna pek mâna veremedimse de biraz sonra tekrar aşağıya inip de fişleri doldurmağa başladığım sırada yan taraftaki döner kapıdan çılgın bir dans müziği ile karışık kadın sesleri duydum; o zaman işin tam ocağına düştüğümü anladım. Kapı birden döndü, iri kıyım sarhoş bir gemici karşıma dikildi. Kasketinde H.M.S. PALLAS yazılıydı, yani İngiliz bahriyesine mensuptu. Burada da mı karşıma çıktınız, diye düşünürken adam, düşüncemi sezmiş olacak ki :

— Bir vatandaşınızla karşılaşmak sizi şaşırttı herhalde... diye gürledi. Merak etmeyin, burada düzinelerle Çinli bulursunuz. Barda çalışan dilberlerin hepsi aradığınız cinstendir.

Kapı yeniden döndü, içeri yüksek topuklu, kenardan yırtmaçlı, dar etekli çok güzel bir Çinli kız girerek denizciye şöyle bağırdı :

— Hey, beni atlatmak istiyorsan kafanı koparırım bunak...

Evet, tam yerine düşmüştüm. Fakat aradığım da bu değil miydi zaten ? Mamafih, bunu daha buraya girerken anlamam lâzımdı. Otel kapıcısı aylık oda aradığım zaman beni nasıl tepeden tırnağa kadar hayretle süzmüştü.

Tereddüt etmeden ben de döner kapıdan içeri girdim. Burası sigara dumanı ve içki kokusuyla kaplı loş bir yerdi. Bütün salona hafif pembemsi bir ışık hâkimdi. Köşedeki barda sıra sıra şişeler, önünde de barcı duruyordu. Diğer uçtaki müzik otomatından «yedi sakin gün» isimli şarkı duyuluyordu. Sonradan bu şarkıyı kaç bin defa daha işitecektim. Dizi dizi masaların arasında Çinli garsonlar büyük maharetle Çin pilâvları ve içkiler taşıyorlardı. Masalarda gemiciler, iyi giyinmiş Çinli kızlarla şakalaşıyorlardı. Yan taraftaki bir salonda çiftler burun buruna dansediyorlardı. Burada ikinci kata çıkan ikinci bir merdiven bulunuyor, kapının üstünde pirinç bir levhada ingilizce olarak şunlar okunuyordu : Her «dans»ın fiyatı 5 Hong Kong dolârıdır.

Masalardan birine çökerek bir şişe San Mig birası getirttim. Bu Hong Kong birası, her Avrupa birası ile kolayca rekabet edecek nefasettedir.

Nam Kok'a gelişimin üçüncü günü buradaki kızlarla teker teker ahbap olmağa başladım. İlk tanıdığım kız, sıska denecek kadar zayıf olan Gwenny Lee oldu. Müşteri bulunmadığı zaman yün örmekle vakit geçirir, erkeklerden yana pek şanslı olmadığından şikâyet ederdi. Uzun Çinli entarisi yerine Avrupa modası elbiseler giyen bu narin kızın boynunda ufak bir haç asılıydı. Gwenny, bir misyon mektebinde yetişmiş, koyu katolikti. Burada kazandığı para ile anasını ve iki kız kardeşini geçindiriyordu. Tek arzusu, kardeşlerinin namuslu insanlar olarak evlenmeleri, mazbut bir aile yuvası kurmalarıydı. Fakat, cazip bir kız olduğu halde, Gwenny'nin erkeklerden yana pek talihi yoktu. Bu yüzden de barın en az kazanan kızı oydu. Bir maymundan farksız olan suratiyle Typhoo ismindeki kız çok daha şanslıydı. Yalnız bu yosmanın vücudu ayıbını örtecek kadar mükemmeldi. Ben şimdiye kadar bu kadar şahane vücutlu bir kadın daha görmemiştim. Barın müdavimlerinden küçük Alice, kısacık boyu, tombul kalçalariyle cidden komikti. Boynunda ve bileklerindeki dizi dizi sahte mücevheratla seyyar bir kuyumcu dükkânını andıran Lulu ismindeki kız ise ablak yüzünün tam ortasında bulunan iki çizgi halindeki aşırı derecede çekik gözleriyle Mink devrinden kalma mermer maskeleri hatırlatıyordu.

Bütün bu kızlarla kısa zamanda ahbap olmuştum. Hepsi de boş zamanlarında masama gelirler, denizcilerle geçirdikleri yavan maceraları bana inceden inceye anlatırlardı. Kapı açılıp da içeriye bir düzineye yakın bahriyeli doldu mu, hepsi vazifelerinin başına koşarlar, masamda yalnız Gwenny kalırdı. Bu kız cidden diğerlerinden farklıydı. Gizli bir asalet bütün halinden okunuyordu. Benden çekindiği belliydi. Israrlarım üzerine o da bir müşterinin masasına oturunca, kaba saba gemicilerin yanında, Turandot dramındaki Liu kadar narindi.

Vaktimin büyük bir kısmını burada bu Çinli kızların portrelerini yapmakla geçiriyor, yemeklerimi de yine burada yiyordum. Kavrulmuş pirinç, biraz da et veya balık, hepsi topu topu bir dolâra... Bütçem daha fazla açılmama müsait değildi. Burada dikkatimi çeken şey, kızlar arasındaki «iş taksimi» oldu. Birbirlerinin müşterilerine göz koymak en ayıp şeydi. Bu mesleklerle uğraşan her insan gibi bunlarda da aşırı derecede hassasiyet, bariz şekilde şeref duygusu vardı.

Nam Kok'a gelişimin onuncu günü beklenmedik bir hâdise oldu. Yemekten sonra odama çekilmiş resim yapıyordum, niyetim akşam üzeri sinemaya gitmekti. Odamı terketmeden önce resimlerime bir göz daha attım, sayısız karalamalar arasında bir tanesine takılıp kaldım. Bu, araba vapurunda karşılaştığım, kavun çekirdeğini maharetle yiyen, Çinli milyonerin kızı Mee-ling'in portresiydi. Kırmızı pantolonlu, at kuyruğu saçlı bu kız zihnimden bir türlü çıkmak bilmiyordu. Resmin altındaki yazıyı okuyunca tekrar gülümsedim. Henüz sevgilisi yokmuş !

Oteli terketmek üzere aşağıya indiğim zaman donakaldım... Barın dış kapısında uzun boylu sarışın bir kaptanla bir Çinli kız duruyordu. Kapı kapalı olduğu için kız, üst üste zile bastı; kapı az sonra açıldığı halde o sinirli haliyle çalmakta devam etti.

— Mee-ling !... diye seslendim.

Kız oralı olmadı. İnanılır şey değildi, fakat bu Mee-ling'in ta kendisiydi. Ancak dar pantolon yerine yere kadar inen bir etek giymişti. Tekrar baktım. Evet, Mee-ling'di bu.

— Mee-ling !... diye tekrar ettim. Bu sefer bana doğru baktı, fakat bir şey söylemeden başını çevirerek kaptanla birlikte bara girdi. Ya şuurumu kaybetmiştim, ya da bu kız, Mee-ling'di, ikisinden biri.

Sinemaya gitmekten vazgeçtim, Hong Kong sokaklarını avare gibi arşınlamağa başladım. Türlü türlü düşünceler zihnimi allak bullak etmişti. Araba vapurunda rasladığım kız bana acaba yalanmı söylemişti ? Ama ne mecburiyeti vardı beni kandırmağa ? Dalgınlıktan sokaklarda birkaç defa tramvayların altında can vermek tehlikesi geçirdikten sonra gece on bir sularında tekrar otele dönerek soluğu doğruca barda aldım. Burası hıncahınç gemicilerle doluydu. Bıçakla kesilebilecek kadar kesif bir duman ortalığı sarmıştı. Sarhoş bir bahriyelinin yanına oturdum. Adam, abuk sabuk lâflarla bana takılıyor, ben oralı olmuyordum. Gözlerim pembemsi ışıkla kaplı loş salonda hep birisini arıyordu. Nihayet Mee-ling'e benziyen kızı gördüm. Köşe masalardan birinde sarışın kaptanla birlikte şampanya içiyordu. Adamın ellerini avuçları içine almış, sanki falına bakıyordu. Nedense bu sefer bu kızı Mee-ling'e daha az benzettim. O esnada Fifi ismindeki bir dansöz gelerek bana takıldı :

— Hey, Chow-fan günden güne daha çok şişmeğe başladın...

«Chow-fan» Çince kavrulmuş pirinç demekti. Bu isim bana her zaman bu yemeği yediğim için takılmıştı. Karşımdaki kızı işaret ederek sordum :

— Fifi, şu sarışın kaptanla oturanı tanıyor musun ?

— Tabiî, ismi Susi'dir. Amerikalı dostu Hong Kong'dan bu sabah ayrıldığı için yine burava damlamağa başladı. Hoşunuza gidiyor galiba ?

O esnada Gwenny yanımıza gelerek lâfa karıştı :

— En iyi arkadaşım Susi geldi, bakın şu karşıdaki. Nasıl buldunuz güzel kız değil mi ?...

— Hakikaten güzel. Geçenlerde tanıştığım birine benziyor. Ama o pek kibar cinstendi.

Susi, bu arada Typhoo ile şakalaşıyordu. Gülüşü, konuşuşu tıpkı Mee-ling'e benziyordu.

— Bu kızın hakiki adı nedir ?

— Susi Wong.

— Yani Çince ismini soruyorum !

— Wong Mee-ling.

Evet, evet, tam kendisiydi. Babasının denizcilerle ahbaplık etmesini yasak ettiği kız. Yaptığım resmi ve altındaki yazıyı okuyunca kahkahalarla gülmekten kendimi alamadım. Gwenny bu halime bir mâna veremediği icin şaşırdı.

— Hayatım boyunca hep insan sarrafı olarak geçindim Gwenny. İnsan ruhunu okumak hususunda usta olduğumu zannederdim. Halbuki ne budala imişim. Şayet bana, Madam Tschiang-Kai-Tschek olduğunu söyleseydi ona da inanacaktım.

İyi kalbli Gwenny bu izahattan sonra durumu anladı ve başını sessizce önüne eğdi.

■

Susi Wong, o geceden sonra bir müddet Nam Kok'a uğramadı. Kendimi sihrine artık iyiden iyiye kaptırmıştım. Günün her saatinde resmine bakarak avunmağa çalışıyordum. Aslında beni bu hale sokan, beni ona daha ziyade yaklaştıran,

oynadığı oyundu. Bu gafletim, bana anlatılması güç bir utanç verdi, halimden utanıyordum. Beni nasıl da düpedüz aptal mevkiine koymuştu.

Artık resim yapamaz olmuştum. Bardaki kızlarla vakit öldürüyordum. Bu arada iki yeni kızla daha tanıştım. Bunlardan Minnie Ho, barın en yılışık yosmasıydı. Müşterilerden herbirinin ayrı ayrı boynuna sarılır, içlerinden biri biraz yüz verecek olsa bir daha yakasını sıyıramazdı. İkincisi ise, Doris Woo ismindeki kırkını aşkın gözlüklü kadındı. Barın en az sevilen mahlûku buydu. Kenarsız gözlükleriyle bu kadın, barda diğer kızların ortasında bir namus bekçisine benzerdi. Bu kadın bana Hong Kong'da ilk mânevi dersi verdi. Gwenny, Doris'in son derece kötü kalbli ve menfaat düşkünü olduğunu söylediği halde bu kadını yemeğe davet ettim, bu suretle aklım sıra ıslahı nefs etmesine sebep olacaktım. Keseme uygun ucuzca bir yerde yemeği teklif ettiğim halde, lâfımı işitmemiş gibi bir taksi çevirerek civarın en pahalı lokantasına çektirdi. Burada bana kırk sekiz dolârlık muazzam bir hesap ödettirdikten sonra, tekrar taksi ile Nam Kok'a dönmemizi istedi. Tramvaya da binebileceğimizi söyleyince, yüzü aniden değişti, kan beynine çıktı ve şöyle gürledi :

— Bir meslek sahibi olduğumu biliyorsunuz ! Sizinle boşu boşuna iki saat kaybettim. Her geçen dakikanın benim için kıymeti vardır.

Derhal elimi cebime attım, son on dolârımı çıkararak kadına uzattım. Teşekkür etmeden aldı. Telâştan az kalsın o esnada oradan geçen bir tramvayın altında kalacaktı. Ne yalan söyliyeyim, buna zerre kadar üzülmezdim, zira böyle enayi duruma düşürdüğü için, bu maddi kadına çok içerlemiştim. Ama aynı akşam bu kızgınlığımdan eser kalmadı.

(Devamı gelecek sayıda)

KIRKPINAR

Sarayiçi'nin yemyeşil çimenleri, ağaçların göz ve gönül dinlendiren neftîsi, rengârenk kıyafetli ağası, siyah kispetli pehlivanları, kırmızı eşofmanlı hakemleri ve panayırı ile bir renk ve ışık manzumesi olan Kırkpınar güreşleri, bu sene yine binlerce güreş meraklısını serhad şehri Edirne'ye topladı.

Sarayiçi — Her sene haziranın ilk cuması başlayıp üç gün devam eden Kırkpınar güreşleri, bu sene bazı pehlivanların yenişememeleri yüzünden dört gün sürdü. Havanın zaman zaman yağmurlu olmasına rağmen her gün halk türlü vasıtalarla ve yaya olarak Edirne'nin yemyeşil mesiresi Sarayiçi'nin yolunu tuttu. Edirne hem Kırkpınar güreşleri, hem de panayırı ile dört bayram günü daha yaşadı.

Güreşler — Kırkpınar güreşlerinin en mühim safhası baş güreşleri, Sarayiçi'nde yapılan Kırkpınar'ın en güzel tarafı da, netice ne olursa olsun, bu atalar yadigârı geleneği yaşatmasıdır. Buna rağmen küçük boydaki pehlivanların çıkardığı güreşler, güreş bakımından da Kırkpınar'ın ötüsi için ümit verici idi. Bu pehlivanların güreşleri zaman zaman seyircileri heyecanla yerlerinden fırlatıyordu.

Tren hareket etmişti... Genç adam, vagonun yanı sıra adeta koşarcasına yürüyen güzel kadına "Hamburg Postrestant adresine yazarsın„ dedi...

Hayat ın hikâyesi

MEKTUPLAR

ÇEVİREN : NECLA BABACAN

CHRISTOPH Buchner kompartımanın penceresinden çekilerek birlikte seyahat edeceği kimseleri tetkike koyuldu. Tam karşısındaki pencere yanını işgal edecek olan yolcu, kompartımanın kapısı önünde durmuş kendisini geçirmeğe gelen kadınla gevezelik ediyordu. Genç ve güzel kadının başını tutuş şekli ve hareketleri Christoph'a bir an ilk sevgilisini hatırlatmıştı. Deve tüyü renginde bir manto ve yeşil bir şapka giymişti genç kadın. Bir ara yolcu kollarını uzatarak onu kendisine çekti ve gülümsedi. Kadın da gülümsedi. Lâkin zoraki bir gülümseyişti bu. Elinde, herhalde trenin hareketinden sonra sallamak ve ayrılık göz yaşlarını silmek üzere sımsıkı bir mendil tutuyordu.

Biraz sonra yolcu kompartımana girdi ve emüsadenizles diyerek pencereyi açtı. Kadın dışarda, başını yukarı doğru kaldırmış onu bekliyordu. Christoph kaçamak nazarlarla genç kadının profilini seyrederken, o sırada, en geç iki ay sonra tekrar Zürich'e döneceğini izah etmeye çalışan vagon arkadaşının yerinde olmayı ne kadar arzu etti.

— Üzme kendini Ulla, diye devam etti yolcu, sana muhakkak yazacağım.

Kadın başını salladı ve yine zoraki gülümsemeğe çalıştı. Ağzını büzme siden göz yaşlarını güç zaptettiği anlaşılıyordu. Nihayet tren hareket etti ve yolcu elini uzattı. Uzanan eli yakalıyan genç kadın trenle birlikte gitmeğe başlamıştı. Yolcu, nasıl olsa yakında yine görüşeceklerini tekrarlayıp dururken, kadın birdenbire :

— Fakat Werner, bana adresini vermedin... diye bağırdı.

— Yok şimdi olmaz artık, sana gider gitmez hemen yazarım.

— Rica ederim Werner, diye ümitsizce tekrarladı kadın, sana yetiştirim, lütfen.

Christoph trenin yanı sıra giden ümitsiz çehreye baktı ve bu güzel mahlûkun üzerine düştüğü şu adama karşı derin bir nefret duydu içinde.

— Fekâlâ, o halde «Hamburg Postrestants diye yazarsın, en kolayı budur.

Nihayet kadının eli çözüldü ve gerilerde kaldı. Yolcu bir müddet daha pencereden baktı, sonra palto-

Yabancılar — Sarayiçi'ndeki Kırkpınar güreşlerini seyre gelenler arasında her sene birçok da yabancı bulunur. Yukarıda, bu seneki Kırkpınar'a çağırılan Bolulu davulcular Mahir Alay ile Halil Şener'in büyük bir ustalıkla çaldıkları davulları diktafonla tespite çalışan bir Fransız kadın gazetecisi görülüyor.

Başpehlivan — Bazı güreşçilerin yenişememesinden dördüncü güne kalan, bazı güreşçilerin de bu yüzden kura ile elendiği müsabakalar sonunda Adil Atan (soldaki) Başpehlivan oldu ve 2400 lira tutan baş ödülü aldı.

10 saat — Başgüreşlerine 16 pehlivan katılmış, bunlardan İrfan Atan ile Çanakkaleli Mahmut müsabakaların en uzun güreşini yapmışlardır. İki pehlivan ilk gün üç, ikinci gün de yedi saat güreştikleri halde yenişemediler.

sunu çıkararak rahatça köşesine yerleşti.

Henüz Schaffhausen'e yaklaşıyorlardı ki yolcu Christoph'tan gazetesini rica etti. Daha sonra konuşmaya başladılar. Yolcu bir dokuma fabrikasının ortaklarındandı. İşine dair bazı enteresan şeyler anlattı. Söylediklerine bakılırsa kendisi ticaret sahasında isim yapmış bir kimseydi. Lâkin Christoph'un muharrir olduğunu anlayınca mevzuu değiştirdi ve edebiyattan bahsetmeğe koyuldu. Çok hoş sohbet bir adamdı. Christoph'un başlangıçtaki antipatisi gitgide azalmağa başlamıştı, öyle ki, bir müddet sonra tüccar bir şişe garap içmek üzere kendisini vagon restorana davet edince memnuniyetle kabul etti.

Buna pişman da olmadı. Zira uzun uzun sohbet edip iyi vakit geçirdiler. Nihayet yolcu Frankfurt'ta ineceği için hesabı ödemeğe kalkınca, Christoph zamanın nasıl bu kadar çabuk geçtiğine cidden şaştı. Kompartımana dönerken koridorda, yolcu, kartvizitini uzatarak :

— Şayet Frankfurt'a teşrif edersenİz ziyaretinizden son derece memnun olurum... dedi.

Birdenbire Zürich Baden istasyonundaki kadını hatırlıyan Christoph karta bir nazar atarak sordu :

— Sizin Hamburg'da oturduğunuzu zannetmiştim

— Buna nereden hükmettiniz ?

Christoph bu suale hemen cevap vermeyip kompartımana gelene kadar bekledi ve :

— Nereden mi ? dedi, Zürich'teki hanıma «Hamburg Postrestant» diye adres verdiniz de.

— Haaa evet, bakın bunu tamamen unutmuştum... diye gülümsedi. Mahcup olmuştu.

— Bu sarurî bir yalandı, anlıyorsunuz ya ?...

Christoph işi pek anlamamakla beraber kafasını salladı. Aralarında tuhaf bir sessizlik oldu. Tren gürültüyle bir makastan geçti ve bir dönüş yaptı. Birdenbire muvazenesini kaybeden Christoph düşerrcsine yerine oturdu. Yol arkadaşı «Hoppla» diyerek yumuşamış koştu ve anlatmağa devam etti :

— Küçük bana ölesiye tutuldu. Ne yapabilirdim ki... Kendisine yol vermeğe cesaret edemedim. Benden nasıl güçlükle ayrıldığımı siz de gördünüz, kısa bir tereddütten sonra, üstelik evliyim de... diye ilâve etti.

Christoph'un tasvip etmesini bekliyordu. Lâkin Christoph baksını değiştirdi ve susttu. Öteki, herhalde Christoph'un değişen çehresinden bu mevzuu kapamak icabettiğini anlamış olacak ki dışarı çıkmak için acele etti ve kapıda kendisine iyi seyahatler dileyerek ayrıldı. Christoph içiden «Cehenneme git» diye mırıldandı ve birdenbire, sanki havasizlıktan boğulacakmış gibi penceryi açtı.

■

Aradan bir hafta geçti. Bu müddet zarfında Christoph, istasyondaki genç kadının halini bir türlü unutamamış, kadının hayali onu rüyalarına kadar takibetmiştİ. Trenin yanı sıra koştuğunu görüyor ve titriyen sesiyle «Bana yetiştirme deyiniı işitir gibi oluyordu. Genç kadının daha o akşam oturup hasret dolu bir mektup yazdığını, fakat sahibi gelip almadığı için mektubun cevapsız kalacağını düşündü. Bekliyecek, ümit edecek, günleri ve haftaları böylece şüphe içinde geçirecek, nihayet vefasız birini sevdiğine katiyetle kani olacaktı.

Christoph bütün bunları tasavvur ediyor, bu uzun ve beyhude bekleyişten mütevellit ıstırabını azaltmak için onu bir an evvel ikaz etmek fikri kafasına yerleşiyordu.

«Hamburg Postrestant». Kadının yazacağı adres bu idi sadece. Nihayet, nasirlerden birine işi düştüğü bir gün, 1 No.lu postanenin önünden geçerken, şansını bir defa denemeğe karar verdi.

Gişe memuru dost çehreli bir adamdı. Christoph, mektupların asıl sahibinin ismini vererek kendisine mektup olup olmadığını sordu. Gişe memuru üç tane mektup ayırdıktan sonra hüviyetini rica etti. Christoph çantasını karıştırarak :

— Ne budalalık yarabbi, pasaportumu otelde bırakmışım... diye mırıldandı.

— Yanınızda hüviyetinizi ispat edecek başka bir şey yok mu ?

— Maalesef, dedi Christoph. Burada seyahatteyim, acaba kartvizitim kâfi mi ?

Memura, yanında itinayla sakladığı trendeki yolcunun kartvizitini uzatarak :

— Rica etsem hususi bir muamele yapamaz mısınız acaba ? dedi. İşim çok acele. Biraz dan Frankfurt'a hareket ediyorum. Mektupları almayı da çok istiyorum.

Memur karta baktı. Sonra mektupları gönderenin ismini aradı, bulamayınca mektupların nereden geldiğini sordu.

Zürich'ten, dedi Christoph memurun hâlâ tereddüt ettiğini görünce :

— Nişanlımdan... diye ilâve etti verdi.

— Pekâlâ, size istisnai bir muamele yapmış oluyorum, buyurun... diyerek üç mektubu kendisine uzattı.

Christoph teşekkür ederek mektupları acele cebine yerleştirdi ve yürüdü. İçi rahat değildi. Kendini bir mektup hırsızı addediyordu.

Vakit geceyarısına yaklaşıyordu ki nihayet Christoph mektuplardan birisini açmağa karar verdi. Kendisiyle uzun müddet mücadele etmişti. Fakat gönderenin adresini öğrenebilmek için yegâne hal çaresi bu idi. Evvelâ, damgasından, trenin hareketinden hemen sonra yazıldığı anlaşılan ilk mektubu ayırdı ve açtı :

«Biricik Sevgilim,

«Budalaca bir şey ama hâlâ istasyondayım. Bir türlü eve gidemiyorum. İçimde saçma bir ümit. Bir tren sesi duysam sanki sen geri gelecekmişsin gibi geliyor. Hem eve gidip de ne yapacağım ? Kitaplarım, yazı makinem ve diğer bütün teferruat beni artık hiç ilgilendirmiyor. Mütecessis ev sahibimin halini düşündüyorum da, yine Engadin'e, hayatımın en güzel haftalarını geçirdiğim şirin, küçük otelimize dönmeği ne kadar istiyorum. Seni öyle seviyorum ki, sensiz ne yapacağımı hiç bilemiyorum. En iyisi seninle tekrar görüşmemize kadar yatakta kalmak ve seni hayal etmek... Şimdi de böyle yapacak ve senin ilk mektubun gelinceye kadar hiç kalkmıyacağım. Hoşça kal ve beni daha fazla ümitlendirmemek için acele yaz.

Daima senin
Ulla»

Bunları bir adres takibediceğini, hemen altına şunlar ilâve edilmişti :

«Sen, dağınık adam, şayet adresimi yazdığın pusulayı kaybettiysen...»

Christoph mektubu elinden bırakıncaya kadar bir müddet vakit geçti. Düşünceli düşünceli oturuyor ve Ulla'ya hakikati nasıl bildireceğini tasarlıyordu. Aklına bir hal çaresi gelince diğer iki mektubu elîne alıp uzun uzun tetkik etti. Genç kadının sevdiği adam rolünü niçin oynamasındı ? Hiç olmazsa kendisini toparlıyabileceği kısa bir müddet için... Belki bu bir delilikti ama, şayet bunda muvaffak olur da mektuplarında sevgi bahsine temas edebilirse, ona yardımı dokunabilirdi.

(Sonu gelecek sayıda)

Türklere Karşı Harbeden İtilâf Kuvvetleri Başkumandanı : General Hamilton'un Çanakkale Hâtıraları

ANAFARTALAR MUHAREBELERİ

Beş aydan beri, Seddülbahir, Kirte ve Arıburnu cephelerinde hiçbir muvaffakiyet elde edemiyen Hamilton, Türk ordusunun gerilerine sarkmak ve onu çember içine alarak imha etmek için Suvla sahillerinde üçüncü bir cephe açmıya karar verdi. Anafartalar Muharebeleri adıyla zikredilen Çanakkalenin bu son savaşları, Hamilton kuvvetlerini her adımda mağlup ve perişan eyliyerek mukaddes şehitlerimizin tertemiz kanları pahasına ordumuza yepyeni zafer destanları hediye etmiştir.

ÇEVİREN: ADNAN ERİM

HELLES'te bizimkiler yeni bir ilerleme kaydettiler. Türkler üst üste mukabil hücumlarda bulunuyorlar. Suvla'da açtığımız üçüncü cepheye Türkler, Anzac ve güney cephesinden kuvvet çekerek getiremediler. Bu iki cephede devamlı harekâtta bulunarak Türk birliklerini oldukları yerde tesbit ediyoruz.

Saat 10.50 de bir rapor daha geldi. Son vaziyet şöyle : 33 üncü Tugayın iki taburu, saat 2.15 te olduğu gibi, Tuz Gölü'nün güney sahilinden Azmakdere yamaçlarına kadar olan arazıyi işgali altında tutuyor. Aynı tugayın diğer iki taburu Yılgın Burnu'na kadar ilerlemiş vaziyette. 31 inci Tugay birlikleri, Yılgın Burnu'ndan Baka Baba'ya doğru ilerlemeğe çalışıyor. Yine 31 inci Tugay'ın diğer birlikleriyle, 32 nci Tugay, Tuz Gölünün kuzey sahillerinden Küçük Anafarta'ya doğru yaklaşmıya teşebbüs ediyor. 34 üncü Tugay, bu iki tugayın gerisinde; solunu Kireç Tepe yamaçlarına, sağını da Tuz Gölünün kuzey sahiline vererek ihtiyat vaziyetinde beklemekte...

Bu rapora ilâveten gelen diğer haberlerde şu hususlar anlaşılıyor : 33 üncü Tugay, bir tek kurşun atmıya lüzum görmeden halen bulunduğu mevkii işgal etmiştir. Bu kesimde Türk kuvvetleri şimdilik yok gibi. 32 nci Tugay, harekâtı esnasında orta derecede bir mukavemetle karşılaşmıştır. 34 üncü Tugay ise, ilerleme teşebbüsü esnasında Türklerin şiddetli piyade tüfeği ateşine maruz kalarak zayiata uğramış, birçok çıkarma mavnaları kumsaldaki çamurlara saplanarak bu taşıtlardaki birlikler gayri muntazam bir şekilde dağılma istidadı göstermiştir. General Mahon Kireç Tepe yamaçlarında Türkleri geri atmıya uğraşmaktadır. Lâle Baba'da Türkler, General Stopford'un kuvvetlerine karşı pek şiddetli mukavemet göstermişlerdir. O kadar ki, bir ara Stopford'un birliklerinde karışıklık baş göstermiş, fakat sonra kendilerini toplıyarak Türklerin mukavemetini kırmışlardır. Ancak, çekilen Türk birliklerini takibedebilmek için kendilerinde kâfi derman bulamamışlardır...

İsmailoğlu Tepe'nin gerilerinden saatlerden beri mütemadi bir surette Anzac birlikleri üzerine ateş eden Türk topları, şu sıralarda bir tek mermi atmıyor. Ya cephaneleri bitti veya başka bir yere çekildiler. Öyleyse, bu fırsattan istifade ile neden bu tepeyi işgale teşebbüs etmiyoruz ?... Burası mühim bir kilit noktası halinde ! General Stopford'a hemen şu haberi gönderdim : «İsmailoğlu Tepe'yi ve onun kuzey doğusundaki Teke Tepe'yi almak için derhal harekete geçmeliyiz !»

Bu işin bir an evvel yapılmasını istiyorum ! Çünkü Türklerin, takviye almak için Bolayır'dan veya Anadolu yakasından süratle kuvvet celbetmekte olduklarını tahmin etmekteyim. Türklerden evvel, bu hâkim tepelerin bizim birlikler tarafından tutulmasının zaruri olduğu kanaatindeyim. Teke Tepe, bütün Suvla mıntakasının anahtarıdır ve behemehal işgal edilmelidir.

Akşam 18 de, General Hammersley ve Malcolm'dan bir rapor gönderildi : 32 nci ve 34 üncü Tugaylar. Küçük Anafarta ovasına iyice yaklaşmış vaziyetteler. Sol kanatları Kireç Tepe yamaçlarına kadar uzanıyor. İrlanda ve Manchester taburları Kireç Tepe'de Türklerle muvaffakıyetli muharebeler yapıyorlar...

Bu iyi haberin arkasından kötü bir haber hepimizi müteessir etti : Tuz Gölü'nün batısındaki sahile çıkıp ufak bir tepeyi zaptetmiye çalışan iki bölüğümüz teşebbüsünde muvaffak olup yamaçları işgal etmiş. Biraz sonra, aynı noktaya mavnalarla yanaşıp çıkarma yapan diğer bölüklerimiz, yamaçları tutan önceki bölüklerimizi Türk askeri zannedip şiddetle taarruzda bulunmuşlar. Böylece, iki taraf da ağır zayiat vererek perişan olmuş...

9 ağustos 1915 : İmroz Adası'nda «Triad» gemisinin kaptan köprüsündeyim. Günün ilk ışıkları henüz ışıldıyor. Gözlerimde dürbün, Suvla sahillerini tarıyorum. Tepeler dumanlı. Yamaçlar toz bulutlariyle örtülü. Fakat bu örtüler arasında koyu kurşuni renkli sarap-

nel ateşleri farkediliyor. Bu ateşler bizim için iyi müjdeler vermiyor! Bunlar, Küçük Anafarta'nın doğusundan ateş etmekte olan Türk bataryaları. İfade ettikleri mâna şu: Bizimkiler henüz Teke Tepe'yi işgal edememişler!... Bu kilit noktası hâlâ Türklerin elinde!

Dürbünümü Ismailoğlu Tepesi üzerinde gezdiriyorum. Burasını alabildik mi?... Ne gezer!... Dürbünü birkaç milim kuzeye kaydırıyorum. Teke Tepe civarında bir kalabalık var. Türkler, şarapnel ateşlerinin himayesinde mukabil taarruza geçmişler! Sülecek istikametinde cephemizin merkezine doğru ilerliyorlar! Şarapnel ateşi dehşetli bir şekilde bizim hatlar üzerinde toplanıyor!

Türklerin geldiğini gören merkez hattımız biraz kıpırdadı. Bu kısımda dört, beş bölük bulunduğunu tahmin ediyorum. Bölükler, yaklaşan Türkleri geri atmak için hücuma hazırlanırlarken üzerlerinde birkaç şarapnel birden patladı. Hepsini o anda gözden kaybettim...

Saat 6 ya kadar bu dehşetli boğuşma devam etti. Türkler mütemadiyen hücum ediyorlar. Nihayet, 6 da sağ ve sol cenahlarımızın ikisi birden sarsıldı. Büyük bir kısım askerler geri çekilip sahile kadar inmiye çalışıyorlar. Küçük bir kalabalık, dayanmıya çabalarken Türk topçu ateşi amansız bir şekilde üzerlerine çöktü. Mermiler, şimdi yalnız Küçük Anafarta bölgesinden değil, her taraftan birden geliyor!...

Böyle manzaraları göre göre yüreğim katılaşmıştı. Fakat, bu seferki manzara karşısında kalbim yine sızlıyor... Dürbünümü birkaç milim güneye indiriyorum. Conkbayırı tepeleri, Türk ve Ingiliz topçu ateşi altında kavruluyor!... Karadan, denizden, yüzlerce topun namlusu buraya dönmüş, alev kusuyor! Bu cehennem ateşi altında, bizimkiler canlarını kurtarmıya çabalıyorlar...

Saat 7.30. Türklerin tamamen takviye almış olduklarını tahmin etmekteyim. Artık baskın usulüyle muvaffak olmamıza imkân kalmadı. Bu tarz, tesirini kaybetmiş bulunuyor. Türkler harekâtımızı çoktan keşfettiler ve tertibatlarını aldılar...

Bir saat sonra, 8.30 da, bir vasıtaya atlayıp, Suvla Burnu'na yakın bir yerde sahile çıktım. Yanımdaki birkaç subayla, Kireç Tepe sırtlarının alt yamaçlarını yavaş yavaş tırmandık. General Stopford'la karşılaştık. Askerlere, acele siperler kazdırıyor. «Burada herhalde pek uzun müddet mıhlanacağız!...» diyor. Yola devam edip Çorak Çeşme yakınlarına geldik. Irlanda Alayı mataralarına su doldurmakla meşgul...

Daha yukarıya doğru tırmanmamıza devam ettik. General Mahon'u arıyoruz. Ortalarda görünmüyor.

Bir taşın üzerine çöktüm. Suvla sahilinden tahminen dört kilometre içerde bulunuyoruz. Brodrick'i, etrafta ufak bir arazi keşfi yapması için gönderdim. Biraz sonra Mahon'la geri döndü. Mahon, Türklerin bu kesimde beş, altı yüz kişilik bir jandarma kuvvetine malik olduklarını söyledi. Bunları temizlemek için ancak çevirme hareketlerine teşebbüs edeceğini, cepheden taarruz ederek zayiat vermek istemediğini ilâve etti.

Mahon'dan ayrılıp yamaçlardan aşağıya inmiye başladık. Tekrar Stopford' un karargâhına geldik. O sırada Braithwaite'le birkaç kurmay subayım da aynı yere çıkageldiler. Stopford'a Kireç Tepe'nin ehemmiyetinden bahsederek, bu arazinin bir an evvel işgal edilmesinin pek elzem olduğunu anlattım. Bu sözüme cevaben, bütün birlik komutanlarına bir emirname göndererek, fazla zayiata meydan vermemek için hiçbir surette cepheden taarruza geçilmemesini, Türkleri daima yanlardan sarmalarını emrettiğini bildirdi.

İşte, yeni bir nazeriye daha!... Bunun üzerine, hiç olmazsa bulundukları yerde siperler kazarak içine gömülmelerini kendilerine tavsiye ettim. Kabul edildi.

Bu kesimde, ateş hattındaki kuvvetimiz üç tabur. İki tabur da ihtiyatımız var. Türklerin kuvveti ise, makineli tüfeksiz ve topsuz 700 jandarmadan ibaret!... Bizim elimizde sahra bataryalarımız mevcut. Türk jandarmalarını topçu ateşi altında tutabiliyoruz.

Braithwaite, bir ara yanımdan ayrılıp Reed'le konuşmıya gitti. Biraz sonra, yanıma geldiği zaman, 32 nci Tugaydan bir taburun dün gece Teke Tepe'ye çıkmıya muvaffak olduğunu, fakat bu sabah yine geri atıldığını söyledi. Siper kazıp içine gömülmiye vakit bulamamışlar. Bu beceriksizlikleri tuhafıma gitti. İki saatlik zaman zarfında niçin siperlerini kazamamışlar?

Braithwaite, bana birkaç yazılı rapor uzattı. Bunlardan biri, dün gece Sarı Bayır'ın (Topçular Sırtı) ele geçirilememiş olduğunu bildiriyor...

Artık avantayı kaybetmiş bulunuyoruz. Geç kaldık. Hem de pek geç kaldık. Irlandalıları karaya çıkarmakta geciktik. 7 ağustos günü, taarruzumuzda geciktik. 8 ağustos günü ve gecesindeki taarruzlarımızda da yine geciktik!...

Şimdi gelelim Anzac cephesine...

Sahile inip Roger Keyes'in temin etmiş olduğu süratli bir motorla güneye sarktık ve Arıburnu cephesine vardık. Birdwood ve Godley'le bir tepecik üzerine oturduk. Buradan bütün Suvla Körfezi ayaklarımızn altında uzanıyor. Conkbayırı da karşımıza isabet ediyor. O sırada 13 üncü Tümen komutanı General Shaw da yanımıza geldi. Alelâcele bir harb meclisi kurduk.

Bu sırada haberciler göründü. Türklerin, Conkbayırı cephesinde müdafaadan taarruza geçmiye başladıklarını ve Yeni Zelânda kuvvetlerini zorladıklarını söylediler. Godley, bu habere ehemmiyet vermedi. Türklerin nasıl olsa Conkbayırı'nı tekrar ele geçiremiyeceklerini izah etti. Shaw ve Birdwood da onun fikrine iştirak ettiler.

Gelecek Hafta: Conkbayırı Zaferi.

Atatürk'ün Anafartalar Hâtıraları

Atatürk, 19 uncu Fırka Kumandanı olarak bulunduğu Anafartalar Muharebelerindeki faaliyetini günlük notlar halinde tespit etmişti. Sonra bunlar Uluğ Iğdemir tarafından toplanarak Sel Yayınları vasıtası ile neşredilmiştir. Teşebbüsü ile Çanakkale cephesinin bu kesiminde de muharebenin mukadderatını değiştiren büyük kurtarıcının tarihî notlarını, Hamilton'un Anafartalar muharebelerini anlatmağa başladığı bu sayımızdan itibaren, nakledilen vakalara muvazi olarak veriyoruz.

8 ağustos 1915 günü sabahtan akşama kadar aldığım muhtelif malûmattan ve 180 râkımlı tepe civarındaki karargâhımdan bizzat vukubulan müşahedatımdan, Conkbayırı'nın tehlikeli vaziyette olduğu anlaşılıyordu. Üçüncü istihkâm taburu kumandanı Binbaşı İsmail Hakkı Beyden vürut eden raporda, «Düşman Conkbayırı'nda siper hafriyatına devam etmektedir. Siperler derununda düşman efradı gezmekte ve kum torbaları vazetmektedir...» denilmekte idi.

Vaziyetin ehemmiyet ve nezaketi büyük olduğundan Conkbayırı emir ve kumandası için mafevk karargâhların nazarı dikkatlerini celbetmekten hâli kalamıyordum.

Ordu Erkânı Harbiye Reisi, Ordu Kumandanı Liman Von Sanders Paşa tarafından beni telefon başına çağırdı. Müşarünileyhin ahvali nasıl gördüğümü ve mütalâamı sorduğunu bildirdi. Kendisine Conkbayırı vaziyetinin nezaketini izah ettim ve ıslahı vaziyet için daha bir ân kaldığını ve bu ânın zıyaı halinde felâketin pek kuvvetle muhtemel olduğunu büyük bir ısrarla söyledim.

Vaziyet umumileşmiş, Anafartalara çıkmış ve çıkmakta olan büyük düşman kuvvetlerini nazarı dikkate almak ve ona göre umumi tedbirler ittihaz ederek sevk ve idareyi tevhit ve temin etmek lâzımdı. Bu sebeple Erkânı Harbiye Reisinin, «Çare kalmadı mı?...» sualine verdiğim cevapta, bütün mevcut kuvvetlerin tahtı kumandama verilmesinden başka çare kalmadığını söyledim.

«Çok gelmez mi?...» dedi.

«Az gelir!...» dedim.

8/9 ağustos 1915 te gece yarısından takriben bir, iki saat evvel Şimal Grupu kumandanlığı vasıtasiyle aldığım ordu emrinde, Anafartalar Grupu kumandasını deruhte etmek üzere hemen Çamlıtekke'ye hareketim ve 9 ağustos günü fecirle beraber taarruz etmekliğim lüzumu bildiriliyordu.

5 ağustostan beri devam eden muharebat beni üç gün, üç gece uykusuzluğa ve mütemadi mesaiye mecbur etmişti. Âdeta hasta bir halde idim. Zaten üç, dört aydan beri Arıburnu cephesinin kanlı muharebatı beni o kadar yormuş, o kadar zayıf düşürmüştü ki, bu son günlerin yorgunluğu olmasaydı da gene hasta denecek bir halde idim. Bunun için, fakat bundan daha mühim bir sebep için fırka sertabibi Hüseyin Beyi beraber almak istedim. Bu sebep şu idi: Pekâlâ tahmin ediyordum ki, Anafartalar Grupunda cereyan eden ve edecek olan muharebattan fevkalâde mecruhinimiz muharebe meydanlarında yığılmış ve yığılacaktır. Bu kahraman mecruhinin derhal hayatını kurtarmak için fevkalâde bir sıhhiye reisine ihtiyacım derkâr idi. Bu zat da bence Hüseyin Bey olabilirdi.

Gece yarısından yarım saat evvel 19 uncu Fırka karargâhından Çamlıtekke'ye hareket ettim.

Muharebeyi bizzat idare etmek üzere Çamlıtekke şimalinde Anafartalar mıntakasının tarassut mahalli olan bir tepeden saat 6 raddelerinde gördüğüm manzara şu idi:

Küçük Anafarta'nın şark ve cenup sırtlarındaki bataryalarımız düşmanın ilerliyen kolları üzerine ateş etmekte. 12 nci Fırka kıtaatı Teketepe ve Kavaktepe sırtlarında düşmanla muharebeye başlamış. Teketepe üzerinde ileri geri bir takım dalgalar oluyor. Kendi askerlerimizi gördüğüm gibi düşman efradını da görüyorum.

Kocaçimen mıntakasındaki kuvvetlerimiz karşılarındaki düşmanla ateş teati ediyor, ve bu mıntakadaki topçularımız düşmanı ateş altında bulunduruyor.

Öğleden evvel saat 10 raddelerinde taayyün eden vaziyet şu idi:

Küçük Anafarta'yı geçip Teketepe sırtlarına kadar ilerlemeğe muvaffak olan düşman kuvvetleri mağlûp ve ricate mecbur edilmiştir.

Yukarıda Suvla Koyu'nun bir fotoğrafı görülmektedir. Yandaki harita Suvla çıkarmasının ve onu takibeden Anafarta Muharebelerinin cereyan ettiği sahayı tesbit etmektedir. Mavi çizgi düşmanın bu kesimde ilerleyebildiği son hattır.

GÜL-OK
KONFEKSİYON

yazlık bir modelini takdim eder:

MODEL : 232
Pomlin Emprime Blûz
Fiat ..... TL. 25,30

MODEL : 29
Pamuk Gabardin Etek
Fiat ..... TL. 35,65

Mevsim için hazırlanan zengin çeşitli koleksiyonumuzu Gül-Ok mağazalarında görünüz.

Posta ile tediyeli sevkiyat yapılır
Müracaat
Posta K. No. 412
GALATA

Toptan satış : Duvardibi 3/5
Eminönü — Telefon 47 12 41

MEVSİMİN MODASI

TAKDİM EDEN: SUAVİ SONAR

KETEN HELVA — Beyaz şifondan yapılmış bir gece elbisesi. Vücuda sıkıca oturtulmuş olan streples bedenin üst kısmı dekoltedir. Belden kesikli hafif kabarık duran eteğinin ön kısmında kocaman bir fiyonk vardır. Modelin hususiyeti, kumaşın gerek beden, gerekse etekte aksi istikamete çaprazlama giden drapesindedir. **(C. Comte)**

PLÂJ IÇİN — Sayfiyede oturanların plâja gidip gelirken rahatça giyebilecekleri pratik bir elbise. Üzeri çubuklu poplinden yapılmış bu modelin sırt kısmı yarıya kadar açık, etek kısmı daire kloştur. Arka ortasında 20-25 santim uzunluğunda bir fermuar vardır. Dekolte bedeni, omuzlardan geçen, elbisenin kendi kumaşından ince briteller tutmaktadır.

Çeşitli Şapkalar

YAZ AKŞAMI — Beyaz pamuklu jarseden yapılmış bu kıyafet, hanımları serin yaz akşamlarında pardesü taşımaktan kurtarmaktadır. Eteğin arka ortasında enli bir plikaşe vardır. Ceketin bahriye yakakaşe vardır. Ceketin bahriye yakası, kısa truvakar kolları, hafif pilili bedeni hususiyet vermektedir.

1958 yazı için hazırlanmış üç Paris modelini görüyorsunuz. Soldaki gelin şapkası, mat saten üzerine çiçek brodesi ile meydana gelmiştir. Kala takılan aynı çiçeklerden yapılmış bilezikle asorti teşkil etmektedir. Ortadaki açık mavi naylondan bir akşam üstü şapkası, sağdaki de jarse üzerine emprime çiçeklerle günlük bir şapkadır.

BEBE BIÇIMI — Üzerinde 5 cm. enliliğinde mavi - beyaz çizgileri olan kettenden yapılmış bebe biçimi bir plâj kıyafeti. Beyaz yuvarlak pike yakanın altından inen kesiksiz bedenin boyu, diz hizasını geçmemektedir.

DANTEL — Dantelden yapılmış şık bir öğleden sonra elbisesi. Arkası kalkık geniş kenarlı yakası kruvaze biçimindedir. Kenarlarında beyaz organdi vardır. Etek, yanlardaki kanun biçimindeki penstes ve altındaki jupon vasıtasiyle kabarık durmaktadır. Eldiven ve kemeri organdiden yapılmıştır.

Borgia'ların Açtığı Plâj

Fransanın Cap d'Antibe sahillerinde yeni açılan lüks bir plâjın iki hususiyeti var. Sinema dünyasının yeni ve eski şöhretlerinin uğrak yeri olması ve plâj sahibinin meşhur Borgia sülâlesinden gelmesi.

DENIZE HUCUM — «Beach Cap d'Antibe» plâjının açılış törenini Fransız sinemasının genç yıldızları yapmışlardır. Yukarıda, Claire Maurier, Jean Claude Brialy, Estella Blain, Michèle Montel ve Jacques Ary kabinelerinden çıkarak denize hücuma hazırlanırlarken, yandaki resimde de, Fransız filimciliğinin genç ümitlerinden Estella Blain kendini serin sulara bırakmak üzere görülüyor.

FRANSIZ filim yıldızı Suzy Carrier bundan üç ay önce evlendiği Kont Alexandre Borgia ile birlikte Côte d'Azure'ün incisi Cannes civarında bir plâj açmıştır. Kont Borgia İtalyan tarihine kanlı sahifeler katan meşhur Borgia ailesinden dur de Gaudio'nin anfeyindandır. Suzy Carrier ile kocasının açtıkları bu plâjın başlıca hususiyeti Cannes'a giden şöhretli filim yıldızlarını yol üstünde burava çekmektir. Suzy Carrier kasada bizzat oturarak bilet kesmekte, kocası da müşterilerini büyük bir hezaketle ağırlamaktadır. Plâjda lüks bir Amerikan bar, modern açık hava duş tesisleri ve son sistem bir güneşlenme trampleni mevcuttur. Tabii kayalar içine gömülü olan plâjın sempatik bir görünüşü vardır. «Beach Cap d'Antibe» ismini verdikleri bu plâj için lâzım olan paranın büyük bir kısmını Suzy, bundan bir müddet evvel Paris'te geçirdiği tehlikeli bir otomobil kazası neticesinde mahkeme kararı ile aldığı üç milyon frank değerindeki tazminat sayesinde temin etmiştir.

AVCILIK — Suzy Carrier'nin oltasına takılmış olan Jacques Ary'nin haline Jean Claude Brialy bıyık altından gülüyor. Bu haliyle, bir kadına yem olacak kimselerden olmadığını ifade etmek istiyor sanki. Oysa ki Jacques Ary, hatırı sayılır pazuları ile nam salmıştır.

IKRAM — Suzy Carrier çok misafirperverdir. Fransız Riviera'sının parlak güneşi altında sere serpe yatmış keyif yapan müşterilerini bizzat ağırlamaktan büyük zevk duyar. Riviera'nın parlak ve sıcak güneşi altında Antibe plâjında soğuk bir şeyler içmek müşterilerin hayli hoşuna giden eğlenceler arasındadır.

KUVVET DENEMESI — Kadınlar bir yanda, erkekler bir yanda karşılıklı halat çekişmek suretiyle kuvvet denemesine girmişler. Bakalım kadının fendi bu defa da erkeği yenecekmi? Yandaki resim, Estella Blain, Jean Claude Brialy ve Claude Maurrier'yi plâj yolunda gösteriyor. Borgia'lar yakında burasının dünya filim şöhretleriyle dolup taşacağını ümit ediyorlar.

OKUYUCU MEKTUPLARI

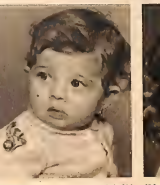
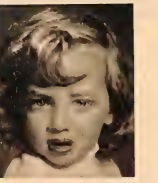

KÜÇÜK OKUYUCULARIMIZ — Yukarıdaki dört fotoğraf sizlere HAYAT'ın muhtelif yıldıyetlerdeki minimini okuyucularını takdim etmektedir. Her nekadar mecmuamızdaki yazılar bu sevimli yavruları henüz alâkadar etmiyorsa da öyle zannediyoruz ki minik elleri ile sahifeleri çevirip resimleri seyretmesini pekâlâ becerebiliyorlar.

Mektuplaşmak istiyen okuyucularımıza :

Türkiyede veya ecnebi memleketlerdeki kız ve erkeklerle mektuplaşmak için adreslerini gönderen okuyucularımızdan özür dileriz. İyi niyet sahibi olmıyanlarından bu adreslere mektup yazarak rahatsız ettiklerini öğrendiğimiz için bu gibi arzuları yerine getiremiyoruz.

■

Sivas'tan H. Basıkçı soruyor :

«Şişmanlamak istiyorum. Sıhhatim yerinde ama çok zayıfım, ne tavsiye edersiniz ?»

Doktorumuz diyor ki : Yediklerinizi fazlasiyle yakan, hareketli bir bünyeniz olduğu anlaşılıyor. Biraz kilo alabilmeniz için hamurlu, tatlı şeyleri biraz fazla yemeniz ve iyi uyumanız lâzım. Yine bir netice elde edemezseniz bir doktora müracaat ediniz.

■

Ankaradan Kâzım Şentürk yazıyor :

«Fotojenik ne demektir, bir insanın fotojenik olup olmadığı nasıl anlaşılır ?»

Fotojenik, fotoğrafı güzel çıkan demektir. Resmi çekildiği zaman iyi çıkıp çıkmadığı ile anlaşılır. Yüzleri ürkütü, ahlak veya pek zayıf olanlar fotojenik değildirler. Bir filimde her cepheden resmi çekilmeğe müsait ve daima iyi netice alınan tiplere fotojenik derler.

■

İzmirden Hüsamettin Seyhan yazıyor :

«Elektrik transformatörünü kim icadetti ? Dünyanın büyük radyo istasyonlarının hangileri, hangi için ve saatte Türkçe neşriyat yapıyor ?»

Transformatörün bulunuşu bir mucide ait değildir. Muhtelif memleketlerde akımlar üzerinde yapılan tetkikler ve denemeler sonunda elde edilmiştir. Aslı bir endüksiyon bobinidir. Türkçe neşriyat daima değişmekte, ekseriya siyasi vesilelerle yapılmaktadır.

Ankaradan Şirin Erhan soruyor :

«Bütün mektuplara okuyucu sütununda cevap veriyor musunuz ?»

Okuyucularımızın müşküllerine ve merak ettikleri şeylere dair mektuplarına bu sütunlarda cevap veriyoruz. Mecmuaya ait temennı ve istek mektupları yazı işlerinde dikkate alınıyor. Sorduğunuz ses sanatkârının adresini öğrenemedik.

■

Akyazıdan İnönü Mah soruyor :

«1840 - 1940 Türkiye postaları pulu bugün kaç paradır ? Necmiye adının manası nedir ?»

Postanın 100. yılı münasebetiyle çıkartılan bu hâtıra serisi 4 puldan ibarettir ve İstanbuldaki pul borsasında damgasız seri 5 liradır. Necmiye ismininin manası kendi sütununda verilecektir.

■

Edremitten Sibel Hiçyılmaz soruyor :

«15 yaşındayım. Boyum 1.50. Boyumun uzaması için ne yapayım ?»

Yaşınız daha küçüktür. Bugün için kısa boylu sayılmazsınız. Bir dahiliyeciye görünerek tavsiyelerini alınız.

■

Uluabeyden Şerafettin Galip soruyor:

«Güzel Sanatlar Akademisine girmek için aranılan şartlar nedir ?»

Şimdilik ortaokul mezunlarını alıyorlar, fakat okul idaresine kendiniz gider veya bir mektupla sorarsanız daha etraflıca malûmat alabilirsiniz.

Düzceden Gülseren Altındağ soruyor :

«Şimşek ve yıldırımın neden ileri geldiğini bildiği halde bu olay karşısında kalan biri kendini kaybedecek derecede korku ve sinir buhranları geçiriyor. Acaba bu bir hastalıktan mı ileriye gelmektedir.»

Bazı insanlar tabii hâdiseler karşısında pek fazla korku duyarlar. Bu sinir zafiyetinden ileri gelen bir haldir.

■

Ankaradan Atilla Kandemir soruyor :

«1 — Filimlerdeki konuşmalar banta filim çekilirken mi alınır, çekildikten sonra mı ? 2 — Biz neden Cannes filim festivaline girebilecek şekilde filim yapamıyoruz ?»

1 — Filim konuşmaları ekseriya sonradan banta alınır. 2 — Filimciliğimizin henüz Avrupa ayarında olmadığı görülüyor.

■

Ayancıktan Kenan Erdinç soruyor :

«Dünyanın hangi köşesine gidilse çeşit çeşit insan var. Kimi çekik gözlü, kimi arap, kimi sarı, kimi kızıl derili. Sonra insanların Adem ile Havvadan üredikleri yalnız bir. Siz buna ne diyorsunuz ?»

İnsanlar, üzerinde bulundukları kıtaların hayat şartlarına tâbidir. Asırlarca aynı bölgelerde yaşamakla hususi bir renk ve karakter alırlar. Nebatların ve ağaçların iklimlere göre aldığı hususiyetler gibi. Bazı ırklar da iki ayrı renkte olan insan cinslerinin birleşmesinden ortaya çıkan melezlerdir.

Erdekten Halil Ertek soruyor :

«Süveyş Kanalı hangi tarihte ve kimin tarafından açıldı ?»

Ferdinand de Lesseps'in teşebbüsüyle 1869 da açıldı.

■

85. sayımızda Okuyucu Mektupları sütununda «Türkiye'de taş kömürünü kimin bulduğunu» sonran bir okuyucumuza cevap verirken, Uzun Mehmet yerine sehven Uzun Hasan ismini vermemiz, kıymetli okuyucularımızdan Bay Hikmet Kerim Akseven'in dikkatini çekmiş ve bize aşağıya aldığımız malûmatı göndermiştir. Yanlışlığı bu şekilde düzeltirken okuyucumuza samimi alâka ve yardımlarından dolayı teşekkürlerimizi bildiririz.

«Uzun Mehmet 1846 senesinde terhis edilerek memleketine dönüp tekrar çiftçiliğe başlamış ve bir gün, yağmurlu bir havada, sığındığı oğaç altından gördüğü karatlılardan şüphelenerek toprağı eşeleyip, bahriyeli olduğu için, çok iyi tanıdığı kömürü bularak Ereğli'de bir paşaya göstermiş. Paşa bu buluşun ehemmiyetini kavrayıp imtiyaz almağa girişmiş, Mehmet de ayrıca teşebbüse geçerek hak iddia etmiş. Kendisine 100 altın verilmiş. Paşa sonradan onu ortadan kaldırmak için zehirleterek öldürtmüş ve işte bu suretle Türkiye'de kömürün bulunması onu bulan Uzun Mehmet'in hayatına malolmuştur. Halen Zonguldak'ta Kozlu mevkiinde Uzun Mehmet Abidesi vardır.

Yıldızınız diyor ki...

(20 HAZİRANDAN 26 HAZİRANA KADAR :) Önünüzdeki hafta muhitinizde cereyan edecek hâdiseleri merak edersaniz, her hafta doğduğunuz burcu bularak siz de kendi talihinizi okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Yapmak istediğiniz şeyler plânsızlıktan dolayı akamete uğruyor. Bu bakımdan şahsi işlerinize yolunda gidiyor denemez. Son günlerin durgunluğu meslek hayatında lüzumsuz boşluklar yaratabilir dikkat !...

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 20 MAYIS

Son sözünüzü söylemeden daima kendinize bir düşünme payı bırakmanız yerinde olur. Bunu hiçbir zaman unutmayınız. Hafta sonuna kadar bir mesele üzerinde kafa yormanız muhtemel. Sıhhatiniz normal.

İKİZLER BURCU
21 MAYIS - 21 HAZİRAN

Teşebbüsleriniz yerinde. Bu şekilde hareket etmeniz daima lüzumlu. Hiş hayatınız yakında daha iyi günlere doğru gidecek. Muhtemelen, mühim bir suale karşılaşabilirsiniz. Temkinli cevap vermeye çalışınız.

YENGEÇ BURCU
22 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Canınızı sıkacak bir hâdise olabilir. Fazla üzerinde durmayınız. Çalışma durumunuzun takviye edilmesi lâzım. Birkaç güne kadar, beklediğiniz haberi alacaksınız. Bir arkadaşınızın, size olan alâkası artmakta.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 23 AĞUSTOS

Bir arkadaşınızın hazırlıyacağı sürpriz hoşunuza gidebilir. Tekrar eski düşüncelerle dolu hayatınıza dönmemek için çalışmalısınız. Meslekte daha faal olunuz. Son birkaç günden beri şansınız epey düşeli.

BAŞAK BURCU
24 AĞUSTOS - 23 EYLÜL

Kısa bir müddet için dinlenebilirsiniz. Şayet mümkün olursa his hayatınızı takviye için kendinize zaman ayırınız. Meslekte takdir ediliyorsunuz. Kısa bir zaman sonra seyahate çıkma ihtimaliniz olabilir.

TERAZİ BURCU
24 EYLÜL - 23 EKİM

Kendi kendinizi lüzumsuz yere sıkıntıya sokuyorsunuz. Geçmişteki şeyleri unutup hâfızanızdan silmeye çalışınız. Geçmişteki şeyleri unutup hâfızanızdan silmeyi bir türlü öğrenemediniz. Meslekte daha çok çalışmaya ihtiyacınız var. His hayatınız karışık durumda.

AKREP BURCU
24 EKİM - 22 KASIM

Hareketlerinizi takibedenler var. Bugünlerde sizin hakkınızda önemli kararlar verilebilir. Bu bakımdan mesleki durumunuzu semereli bir hale sokmalısınız. Şahsi bir işinize halolacak. Sıhhatiniz normaldir.

YAY BURCU
23 KASIM - 21 ARALIK

Kendi hayatınızı yaşamaya başlamış görülüyorsunuz. Bu lehinize bir nottur. Ancak biraz daha çekidüzen verebilirseniz kendinize, her şey dört başı mamur olacak. Karşınızdakinin alâkasını çekiyorsunuz.

OĞLAK BURCU
22 ARALIK - 20 OCAK

Semereli bir çalışma temponuz var, belki bu sayede önünüzdeki seneleri rahat geçirebilirsiniz. Yalnız, arada his hayatınızı düzenlemenin de ne kadar önemli olduğunu unutmayın. Uzun zaman hatırlanacaksınız.

KOVA BURCU
21 OCAK - 18 ŞUBAT

Bir arkadaşlığın sonundaki bekleyiş sizi her zamankinden daha romantikleştirmiş. İstikbalinize göyle bir göz gezdirecek olursak yıldızınızın hayli parlak olduğu kolayca görülebilir. İlerisi için ümitli olmalısınız.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Teşebbüslerinizde gecikiyorsunuz. Çalışma temponuzu yavaş bulanlar var. Daha gayretli olmalısınız. His hayatınız başkalarının da alâkasını çekiyor. Hafta sonunda bir sürpriz karşılaşabilirsiniz. Sıhhate dikkat.

Kutba açılan kapı

KOPENHAG

Danimarka'nın merkezi Kopenhag, porselen kiremitli binaları, sarışın ve güler yüzlü insanları ile Baltık denizi sahilinde bir masal şehridir. Kutup üzerinden sefer yapan uçaklar bu masal şehrine uğramadan geçmezler.

YAZAN: SEMİRAL BİLBAŞAR

NÜFUSU 1.300.000 i bulan Kopenhag'da ilk dikkatimi çeken şey hemen herkesin sarışın olmasıydı. Sokakta dolaşırken, mağazada alış veriş ederken, sinemada, gazinoda rastladığım kızların % 80 i sarışın ve güzeldi. Sonra şehrin merkezindeki binalardan, iki veya tek katlı bahçeli evlere kadar, her binanın penceresinde büyük bir zevkle işlenmiş, saksı gibi beyaz, kolalı perdeleri, sokakların küçük bir kibrit çöpünü atmaya kıyamıyacağınız kadar temiz oluşu, insanlarının kibarlık ve misafirperverlikleriyle Kopenhag, kolay unutulacak bir şehir değil.

Şehrin merkezinden yavaş yavaş uzaklaştıkça hemen adım başında, mahalle aralarında küçüklü büyüklü sayısız göl göze çarpıyor. Göllerin etrafı küçük ağaçlıklarla, lâle bahçeleriyle çevrili. Bunların arasından çıkan sivri damlı, porselen kiremitli bir bina ile orası âdeta bir ressamın fırçasından çıkmış tabloya dönüveriyor. O gün cumartesi olduğu için, öğleden sonra hemen herkes tatili yapıyordu. Koyu yeşil yapraklı ulu ağaçların altında daha açık yeşil renkteki çimenlerin üzerinde çocuklar, kadınlı - erkekli grupların bir kısmı oyunlar oynuyor, bir kısmı yemek yiyor, kitap okuyor, eğleniyorlardı. Bir grupa dikkat ettim. Yemeklerini yedikten sonra toplandılar. Herhalde yolun kenarında duran küçük otomobillerine binip başka bir yere gidecek olmalıydılar. Eşyalarını aldıktan sonra etrafa saçılan kâğıt, yiyecek v.s. yi de büyük bir titizlikle topladılar. Oradan ayrıldıkları zaman oturdukları yer tabii halinden hiçbir şey kaybetmemişti.

Kopenhag'daki yolculuğumuz devam ediyor. Sahilden kuzeye doğru çıkıyoruz. Günlerden pazar, deniz kenarı yol boyunca hendu kızaklarından indirilmemiş kotralar, şarjörler ve botlarla dolu. Kadınlı - erkekli grupların bir kısmı teknelerini tamir ediyor, bir kısmı yelkenleri muayeneden geçiriyor, diğer bazıları bütün bir sene çalışmamış deniz motorlarını işletmek için uğraşıyorlar. Hendu denize pek rağbet eden yok ama herkes mayosunu sırtına geçirmiş güneş banyosu yapıyor. Genç bir kızla bir erkek baş başa vermiş birşeyler konuşuyor. Kumsalda altın sarısı saçlı küçük yaramazlar oynaşıyor. Kumluk boyunca sayısız insan piknik yapmakla meşgul. Turuncu ve yeşil renkli, dört köşe ufak çadırlar ve bunların önlerinde kurulmuş masalarda bira bardaklarını tokuşturanlar var. Biz yol aldıkça karşı sahil hayli yaklaşıyor. Karşıda İsveç'in Helsingborg şehri görülüyor. Burada feribotlar karşıdan karşıya yarım saatte gidip geliyorlar.

«Sahilin İncisi - Kystens Perle» adında, modern bir villâyı andıran büyük bir binanın önünde duruyoruz. Hakikaten sahilin incisi burası. Bahçesindeki renk renk güneşliklerin altında hemen her milletten çeşitli insan oturuyor. Arkasını ağaçlara yaslamış olan binanın içi Danimarkalı'nın dekorasyon hususundaki sevkını tam mânasiyle ortaya koyuyor. Bu güzellik ve lüks karşısında insan bayağı şaşırıyor doğrusu.

Öğle yemekleri, Kopenhag'ın hemen her lokantasında ince beyaz ekmeklerin üzerinde geliyor. Bu ince ince dilimlerin üzerinde neler yok ki. Maydanoz ve kırmızı turplarla süslü, ayıklanmış karidesler, kısarmış etler, soslu ördek başlamaları, mantarlı etler, çiğ yenen turuncu renkli balıklar. Danimarka'nın yemek esnasında kullanılan popüler içkisinin adı «Akavits. Anasonlu ve hafif tatlı bir içki bu. Ayrıca kırmızılı - beyazlı Fransa şarapları, ve değişik alkollü biraya kadar muhtelif içkiler yemekte yer alıyor.

«Kystens Perle» de yediğimiz öğ-

KOPENHAG'IN MEŞHUR MEYDANI — *Halkın kendi tabiriyle burası «Randevu Meydanı» dır. Birbiriyle buluşmak istiyen herkes, «Town Hall Square» i tercih edermiş. Buradaki küçük tekerlekli, kulübelerde sıcak kahve ve ayakta yenecek alâminüt yiyecekler satılmaktadır. Sabah - akşam işine giden veya evine dönen binlerce kişi bu meydandan geçmektedir.*

LİMAN — *Burası hergün gelip geçen sayısız ticaret gemisinin uğrağıdır. Antrepoların üzerinden görünen güneş, kuzeyin donuk kutup güneşinin fevkalâde tipik bir misalidir.*

ERKEN SAATLERDE — *Geceleri muntazam yıkanmakta olan yollar, sabahın erken saatlerinde tekrar gözden geçirilir ve biraz daha temiz olması için çalışılır. Yeni bir ayakkabıyla sabahtan akşama kadar dolaşsanız, papucunuzun altındaki cild kaybolmaz.*

BİSİKLETLİLER ŞEHRİ — *Kopenhag'da Herkes bisiklet ve motosiklet leriyle gidip - geliyor. Asfaltların iki kenarında birer bisiklet yolu bulunuyor. Bir elleri didonda, diğeriyle birbirlerine tutunmuş çiftlere kadar herkes bisiklet üstünde dolaşıyor.*

le yemeği ve sahilde içtiğimiz kahveden sonra yolumuza devam ediyoruz. Helsingör Şatosu'na geldiğimiz zaman yanımdaki Amerikalı arkadaşım Joan Hannover, üç ayrı küçük gölün üzerindeki üç köprüden geçerken hep Sheakespeare'in Hamlet'ini yazdığı şatoyu hayli merak ediyordu. Ünlü yazar Sheakespeare'in Helsingör Şatosu'nda her tarafında ayrı bir hâtırası duvarlara yapılmış kabartmaları var, ama aslında ne kendisi ne de Hamlet burada yaşamamış. Şatonun içi Viking'ler devrinden kalma nadide tablolarla süslü. Maundan yapılmış kapılar, kocaman kolluklar bugünün insanı yanında hayli büyük kalıyor.

Kopenhag'daki ormanlık bölge yüksek ağaçlarla kaplı. Bu ağaçların dalları arasında çeşit çeşit kuzey kuşu barınıyor. Klenpenborg'dan geçerken, kuş cıvıltılarının arttığı bir yerde ağaçların arasına saklanmış bir yarış sahası gördük. Saat 18 e geliyordu, az sonra başlıyacak olan at yarışlarına bisiklet, motosiklet ve otobüslerle meraklılar akın ediyorlardı. Otomobillimiz şehre doğru ilerlerken asfaltın iki yanında, dik damlarının üstü parlak ve renkli porselen kiremitlerle kaplı bahçeli evler intizam ve şirinlikleriyle derhal dikkati çekiyordu. Saat 18 den sonra güneş çok ağır bir şekilde batıyor ve buna rağmen ortalık ancak 21 de kararmaya başlıyordu. Saat 21 e doğru gümüşlük hafif hafif siyaha dönerken renk renk ışıklaria parıldayan şehrin merkezine varabildik.

Kopenhag'daki gece kulüplerinde hayat İstanbul'daki gibi saat 23 ten sonra başlıyor. Güzel vücutlu sarışınların birbirleri ardınca yaptıkları «Streep - Tease» gösterileri ise hususi paviyonlarda gece yarısına kadar devam ediyor. Bu gösterilerde kullanılan ışık oyunları başlı başına bir âlem. Arka arkaya verilen ışıklarla soyunan dilberlerin vücutları kızılcık rengine dönüveriyor. Şimdiye kadar gördüklerimizden tamamen ayrı bir hava içinde seyrettik bu gösterileri. «Atlantic Palace» ve «Ambassador Clubs, döner Amerikan barları ve popüler orkestralariyle en çok sevilen gece kulüpleri. Burada genç çiftler son moda dansları yapıp, iyice eğlendikten sonra, bisikletlerine atladıkları gibi evlerine dönüyorlar.

Kopenhag'da herşey Avrupanın diğer şehirlerine göre biraz daha ucuz. Dükkânların vitrinleri zevkle tanzim edilmiş. Gümüş eşya, porselen maddeler, mobilya ve dekorasyon sanayii hayli ileri gitmiş. Bütün bir sene açık olan «Tivoli Bahçesi» bir nevi fuar manzarası arzediyor. Burası Jon pagodalarından, harb esnasında Almanların kızarak yerle bir ettikleri lüks restoran'a kadar çok çeşitli ve vakit alıcı şeylerle bezenmiş.

Birbiri ardı sıra geçen hareketli günlerden sonra Danimarka merkezinden ayrılıyoruz. En işlek hava alanlarından biri olan Kopenhag hava alanı âdeta Kutpun son kapısı gibi. Kuzeye doğru çıkacak uçakların son durağı burası. Burada «Gateway Stores» (Çıkışyolu Mağazası) adlı bir satış yeri var ki çeşitli içki ve Amerikan sigarası satmakla meşgul. Çeşit çeşit viski şişeleriyle dolu olan vitrinlerin üzerindeki «Vergilerden Muaftır» ihâresi sabahtan akşama kadar «Gateway Storesun önündeki kalabalığı eksiltmemeye kâfi geliyor.

Havalanıyoruz. Senelerdir bitip tükenmek bilmiyen sabrıyla Danimarkalı yazar Hans Christian Andersen'in peri masallarındaki prensini bekliyen körfezdeki küçük denizkızı heykeli, adım başında raslanan ve usta bir ressamın elinden çıkmışa benziyen küçücük göller, yine Hans C. Andersen'in masalları gibi tatlı birer hâtıra olarak arkada kalıyor.

BALIKÇI KÖYÜ — *Yukarıda gördüğünüz damları saz kaplı kulübeler sahilin en fakir balıkçı köyüne ait. Pencerelere yaklaştığınız zaman her yerde olduğu gibi kolalı perdelerle karşılaşıyorsunuz. Aşağıdaki resimdeki denize giren neşeli çocuklar renk renk mayoların içinde, bu fakir köyün çocuklarıdır.*

KÖYDE PARİS MODASI — *Sokaklarından ördek sürüleri ve tavuklara raslamadan geçebildiğiniz diğer bir köydeyiz. Göz alıcı renklerle boyanmış köy evlerinin birinin içinden çıkan şahane güzellikteki sarışın kız, eteği biraz uzun olmakla beraber Dior'un trapez modasını tatbik etmekten geri kalmamıştı.*

GÖLLERDEN BİRİ — *Birbirinden daha güzel manzaralı şirin göller şehrin içi ve dışı için karakteristik bir manzara arzediyor. Zaman zaman bunların kenarında balık tutmakta olan güzel bir kız veya piknik yapan neşeli bir grupa raslıyabilirsiniz.*

İKİ LOKANTA — *Şehrin her sokağında zarif ve şirin bir lokantaya raslamamak mümkün değil. Yukarıda bahar çiçekleriyle süslü tabii bir lokanta. Alttaki Marshall Planı yardımiyle sahilde yapılmış modern ve lüks «Kystens Perle» Restoran - Oteli görülüyor.*

İsimlerinizin Mânasını Biliyor musunuz ?

Pûâye +

Kadın isimleri arasında bulunan Farsça bir kelimedir.' Türkçede karşılığı donatıcı, süsleyici, ziynet'dir.

Muharrem +

Arap aylarından birincisinin adıdır. Bu ayın içinde doğan erkek çocuklara bu ismi verirler. İslâmiyetten evvel yılın bu ilk ayında savaş ve döğüş yasak edildiği için «Haram edilmiş» anlamında muharrem denilmiştir. Hazreti Hüseyin Kerbelâda bu ayın onunda şehit edildiği için de bir matem ayıdır, fakat yılın ilk ayı olduğundan herkes birbirinden madenî para alır ve bunun bereket getireceğine inanarak «Muharrem parası» diye sakıarlar.

Gîrîzan +

Farsça kadın isimlerindendir, «Nazlanıp kaçan, kaçıcı» demektir. Cenap Şehabettin bu kelimeyi «Karlar» şiirinde kullanmıştır :

«Soldan sağa, sağdan sola lerzân ü girizan.
Gâh uçmada tüyler gibi, gâh olmada rizan...»

Altan +

Kız ve erkeklere konulan, nisbeten yeni, müşterek isimlerdendir. Türkçede kızıl şafak demektir.

Saniha +

Arapçada «çok düşünmeden doğan iyi ve güzel fikir, veya bu fikirleri doğuran zekâ» mânasına gelen kadın isimlerindendir.

Kadîr +

Kuvvet sahibi, gücü yeten mânasında Arapça bir sıfattır, erkek ismi olarak kullanılır.

Nesrin, Nesteren +

Kadın isimleri arasında bulunan bu iki kelime de Farsçadır ve «Yabangülü, Ağustos gülü» demektir. Nesteren kelimesi, Nesterin şeklinde de kullanılır. Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Nesteren adında bir eseri vardır.

Selmin +

Arapçada selâmet ifade eden kadın isimlerindendir. Adaşların hepsi gençtir.

Hâzım +

Daha çok şahıs ismi olarak kullanılan bu Arapça kelime «ihtiyat sahibi, basiretli» demektir. Adaşlar arasında 1944 te vefat eden değerli sahne sanatkârlarımızdan Hâzım Körmükçü ve 1943 te vefat eden değerli operatörlerimizden Doktor Hâzım Bellisan Paşa da bulunmaktadır.

+ İşaretli isimlerin mânaları okuyucularımız tarafından sorulmuştur.

Hayat Doktoru

Sinir bozukluklarına karşı yeni bir ilâç

Günlük hayatın telâş ve gürültüsü sinirlerimizi harabetmektedir. Sinir bozukluğu zamanımızın hastalığı haline gelmiştir. Bu sinsi âfetten nasibini almayan hemen yok gibidir. İnsanlar birbirlerine karşı adetâ sinir harbi çıkmış durumdadırlar. Yeni bir ilâçla tıp, hastalığın önüne geçmek üzeredir.

Bir incir çekirdeğini dahi doldurmıyacak kadar ufak tefek hâdiseler günlük hayatımız boyunca bizi yıpratır. Yaşama şartlarının günden güne güçleşmesi, bilhassa büyük şehirlerin gürültülü hayatı çok kere tahammül edilmez bir hal alır ve sinir sistemimizi perişan eder. İş yerimizdeki bir âmirin ufak bir sözü bizi çılgına çevirir, karşı gelemediğimiz için hepsini sineye çekmek zorunda kalırız, neticede de işimiz beklenen semereyi veremez. Hâsılı, devrimiz, her yönden sinir buhranları için son derece müsaittir.

Sinir bozukluklarını kendini türlü şekillerde göstermekle beraber, en bariz işaretleri şunlardır : Tansiyon çok düşük ve çok yüksek değerler arasında oynar, durup dururken terlemeğe başlarız, dümdüz yolda yürürken aniden başımız döner ve fenalık geçiririz, zaman zaman baş ağrıları yoklar, hıçkırık tutar, mafsallarda nahoş kaşıntılar belirir v.s. Bundan başka türlü depresyonlar ve korkulu hisleri bir kâbus gibi üstümüze çöker.

İşte, bir müddettir Almanya'da keşfedilen ve bütün Avrupa'ya yayılmağa başlıyan yeni bir ilâç sayesinde, insanlığın bu sinsi âfetine karşı tıp âlemi yeni bir silâh bulmuştur. Genç ve ihtiyar, kadın ve erkek türlü insan üzerinde yapılan klinik tecrübeler sayesinde bu yeni ilâçla kısa zamanda müspet neticeler alınmıştır. «U 27» ismi altında piyasaya çıkarılan bu ilâcın başlıca hususiyeti, vücudumuzda bilhassa sinir dokularımızda rastlanan yağlı bir madde, Phosphorlipoide'lerini ihtiva etmesidir. Bu madde yüksek bir nispet dahilinde beynimizde mevcuttur. Gene Phosphorlipoide'lerine vücudumuzun diğer bazı hücrelerinde, meselâ karaciğer, dalak, akciğer ve hattâ kalbimizde de rastlanır. Bu madde, bazı hastalıklarda çoğalır veya azalır. Haplar halinde piyasaya çıkarılan «U 27» nin terkibinde bulunan Phosphorlipoide'leri doğrudan doğruya hayvanların beyinlerinden elde edilmektedir. Bu madde, isminden de anlaşılacağı gibi fosfor asiti ihtiva etmektedir. Fosfor umumiyetle korkunç bir zehir olarak tanınmakla beraber muayyen bir miktar ve kimyasal terkip halinde vücut için en elzem şeydir. «U 27» ile tedavi edilen hastalarda bir, iki haftı içinde uykunun normale avdet ettiği, hırsızuşluğun kaybolmağa başladığı, hasılı umumi bir rahatlık hali memnuniyetle müşahade edilmiştir.

Şayet yeni keşfolunan bu ilâç, zamanımızın bu en sinsi hastalığını yenebilirse milyonlarca insan yeniden hayat bulmuş olacaktır.

PUL ve TARİH

PULLARI RUTUBETTEN KORUMA ÇARELERİ

Son birkaç seneden beri pul koleksiyonculuğuna karşı büyük bir rağbet başlamış olmakla beraber pek az kimse pulların muhafazasını lâyıkiyle yapmaktadır. Pulların nasıl muhafaza edileceğini bilmeyen birçok kimse de serilerin birbirine ve defterlere yapıştığından şikâyet etmektedirler. Bu yapışmalara sebep olan rutubettir. Pulları rutubetten korumak için ince, yağlı kâğıtta yahut kurutma kâğıdı ile birbirinden ayırmak ve rutubetsiz yerde muhafaza etmek lâzımdır. Yapışan pulları atmak doğru değildir. Ağzı geniş bir kapta su kaynatmalı, kabın ağzına bir bez gerererek yapışık pulları suyun buharına tutmalı, bir müddet sonra hafifçe kaydırarak yapıştığı yerden ayırmalı, ve zamklı tarafı üste gelmek üzere kuru bir bezin üstüne sermelidir. Pullar iyice kuruduktan sonra iki kurutma kâğıdı arasına koyup ılık bir ütüyü bir, iki defa üstünden geçirmelidir. Yeni alınan pul albümleri, albüm yapılırken kullanılan zamkın rutubeti tamamiyle kurumadan kullanılmamalıdır.

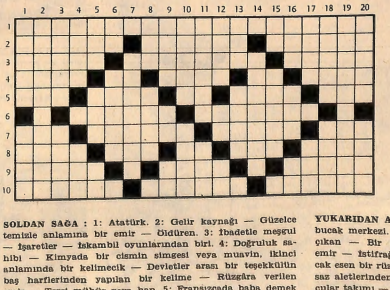

BİLMECE

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

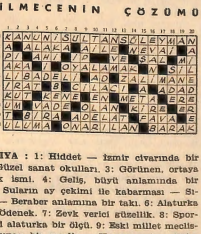

SOLDAN SAĞA : 1: Atatürk. 2: Gelir kaynağı — Güzelce temizle anlamına bir emir — Güdüren. 3: İbadetle meşgul — İşaretler — İskambil oyunlarından biri. 4: Doğruluk sahibi — Kimyada bir cismin simgesi veya muavin, ikinci anlamında bir kelimecik — Devletler arası bir teşekkülün baş harflerinden yapılan bir kelime — Rüzgârs verilen emir — Tersi mihbir veya bap. 5: Fransızcada baba demek — Mahalle, mevki — Tanrı — Çiğnenmiş — Sabık Arjantin Cumhurbaşkanının sevgilisi. 6: Müddetli — Dayanışma. 7: On adet yüz — Gündüs veya sabah seansı — Oğul — Askere. 8: Müvezzi, ulaştıran — Bir hastalık — Dahi — Kahretme — Emme hareketi — Bir emir. 9: Kadın ve erkek isimlerinden — Kir — Demir törpüsü satan. 10: Muvaktat — Kumaş ismi — Mimarların kullandığı bir çeşit kâğıt.

YUKARIDAN AŞAĞIYA : 1: Hiddet — İzmir civarında bir bucak merkezi. 2: Güzel sanat okulları. 3: Görünen, ortaya çıkan — Bir erkek ismi. 4: Geliş, büyü anlamında bir emir — İstiftrağ. 5: Suların ay çekimi ile kabarması — Sıcak esen bir rüzgâr — Beraber anlamına bir takı. 6: Alaturka saz aletlerinden — Ödenek. 7: Zevk verici müsellik. 8: Sporcular takımı — Tersi alaturka bir ölçü. 9: Eski millet meclislerinin üstünde bulunan bir meclis — Hayvan evi — Nota. 10: Kaçış — Terbiye. 11: Kimyasal bir tabir — Eski Türklerden. 12: Bin gram — Hane — Çiğne. 13: Kalburdan geçir — Memnun olmama. 14: Kepazelik. 15: Beyaz — Parazitlerden biri. 16: Tersi bir ilet — Yası — Çiğner. 17: Parça — Eski bir hitap. 18: Memleket dışı memuriyetlerden — Arzu. 19: İyileştirici. 20: Ilgi, bağlantı — Müsavi.

KARİKATÜR

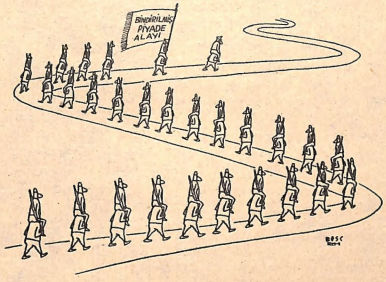

YAZISIZ

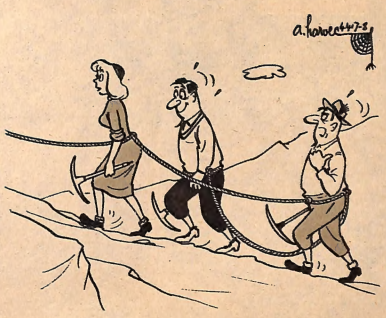

— Bayım, siz gene eski yerinize geçseniz iyi olacak galiba...

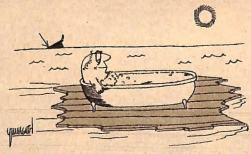

YAZISIZ

— Dün gece yine seninki ile beraberdin değil mi ?

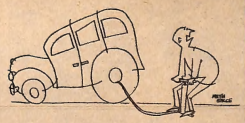

— Ustaaa... yeter mi ?

— Neden çekingen duruyorsun ? Yanıma gelsene !

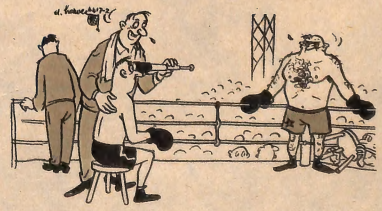

— Gördün mü, ne var korkacak ? Sinek gibi adam âdeta !...

KIRKPINAR ER MEYDANI — Pehlivanlar, güreşleri görmeğe gelen meraklılar otellerine, Edirneliler evlerine çekilmişti. Bütün gün davul - zurna sesleri, pehlivanların nâraları ile inliyen Sarayiçi susmuş; yaz geceleri bülbül sakızmaları ile inliyen Tunca ve Meriç kıyılarındaki Karaağaç ormanları ile fundalıklar bile 1958 Kırkpınar'ı yağmurla başladığı için derin bir sessizliğe gömülmüştü. Koca şehirde yegâne ses, güreşler dolayısiyle mahya kurulan ulu Selimiye'nin minarelerindeki rüzgâr sesi idi. Tâ Balkanlardan gelen bu rüzgârla mahya hafif hafif sallanıyor, sanki bu karanlık gece içinden otelere, Sarayiçi'ndan şimdi milli hudutlar dışında olan Kırkpınar'a seslenıyordu : «Kırkpınar er meydanı Kırkpınar.» (Bu mevzua ait röportajı 20 - 21 inci sahifelerde bulacaksınız.)

FOTOĞRAF : İNAL TENGİZMAN